

การรู้สวณนเทศของนสตรระดับปรญญาตรฐนปที่ 1 มหาวทยาลยมหาสารคาม

นางสาวภนดกา แก้วมณ

วทยานพนนฐนฐนเป็นส่วนหนนงของการศษษาตามหลกฐตรปรญญาอัษรศาสตรมหาบัณชต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์ ภาควชษาบรรณารักษศาสตร์

คณะอัษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปการศษษา 2552

ลชสทธชของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INFORMATION LETERACY OF MAHASARAKHAM'S FIRST YEAR STUDENTS

Miss Panida Keawmanee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Library and Information Science

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โดย

นางสาวกนิดา แก้วมณี

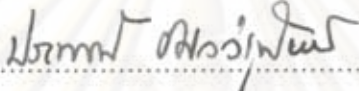
สาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

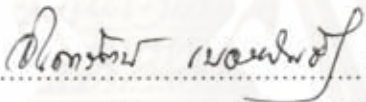
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

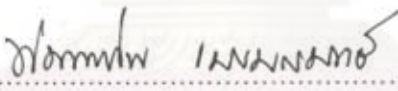
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ ปรามสมิทธิ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

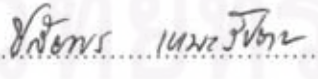

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินดารัตน์ เบนอรพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ ปรามสมิทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อรนุช เสวตรัตนเสถียร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ชลัยพร เหมะรัชตะ)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภนิตา แก้วมณี : การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (INFORMATION LETERACY OF MAHASARAKHAM'S FIRST YEAR STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.ดร.พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์, 138 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ รวมถึงปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความสามารถตามเกณฑ์ 4 ด้าน พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ สำหรับปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศพบว่า นิสิตประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต

ภนิตา แก้วมณี

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ดร.พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์

ปีการศึกษา 2552.....

4980179822 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEYWORDS : INFORMATION LITERACY / MAHASARAKHAM UNIVERSITY STUDENTS

PANIDA KEAWMANEE : INFORMATION LITERACY OF MAHASARAKHAM'S FIRST YEAR STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.PIMRUMPAI PREMSMIT, D.A., 138 pp.

The objectives of this research were 1) to study information literacy of Mahasarakham's first year students, in terms of, information need identification, information access, information evaluation, and information use; and 2) to investigate problems in information access of Mahasarakham's first year students

The results indicate that Mahasarakham's first year students have the information literacy skill at high level. It is found that students' information literacy skills in four areas, namely, the information need identification, information access, information evaluation, and information use are at the high level. The problems of information access faced by the first year students are at moderate and less level. The problem having the highest mean score is that the students cannot find the books on shelves even search results identify the status "on shelves".

Department : Library Science

Field of Study : Library and Information Science

Academic Year : 2009

Student's Signature

Advisor's Signature

Panida Keawmanee
Pimrumpai Premsmit

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ฟ้า ไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้กรุณา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำลังใจในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่ง มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์จินดารัตน์ เบอรพันธุ์ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชลัษย์พร เหมะรัชตะ และอาจารย์ ดร.อรนุช เสวตรัตน์เสถียร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ และคณาจารย์ ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และคุณครูทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคณะอักษรศาสตร์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาในขณะศึกษาอยู่ชั้น ปีที่ 1 และ 2 และขอขอบคุณภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ที่ได้ให้ทุน ดร. ม.ล. จ้อย (งอนรต) นันทิวชิรินทร์ เพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนิติระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ และทุกคนในครอบครัวที่ให้การสนับสนุนทางการศึกษา และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งมาโดยตลอด รวมถึงขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด จนกระทั่ง วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 ปรัชญาของปวงเทพ.....	8
2.1 ความหมายของการรู้สารสนเทศ.....	8
2.2 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ.....	10
2.3 ความสามารถและทักษะของผู้รู้สารสนเทศ.....	11
2.4 มาตรฐานการรู้สารสนเทศ.....	13
มาตรฐานความสามารถการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา.....	14
กรอบมาตรฐานการรู้สารสนเทศประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์.....	17
โมเดล Seven Pillars of Information Literacy.....	21
2.5 การประเมินการรู้สารสนเทศ.....	22
2.6 การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.....	24
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32

บทที่	หน้า
3	45
3.1	45
3.2	45
3.3	47
3.4	48
3.5	49
3.6	50
3.7	51
4	52
4.1	52
4.2	56
4.3	79
4.4	90
5	94
5.1	95
5.2	113
5.3	113
5.4	114
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก.....	121
ภาคผนวก ก.....	122
ภาคผนวก ข.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	138

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
2	จำนวนแบบสอบถามที่แจกและนำมาวิเคราะห์.....	49
3	ประสบการณ์การเรียนรู้วิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ.....	53
4	ประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุด.....	55
5	การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม....	57
6	ด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ.....	58
7	การระบุความต้องการสารสนเทศ.....	59
8	การระบุขอบเขตของสารสนเทศ.....	61
9	ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ.....	62
10	การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ.....	65
11	การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ.....	69
12	ด้านการประเมินสารสนเทศ.....	72
13	ด้านการใช้สารสนเทศ.....	73
14	การนำสารสนเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	75
15	การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศ.....	78
16	ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ.....	80
17	ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น.....	82
18	ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น.....	85
19	ปัญหาด้านอื่นๆ.....	88

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน จนมีคำกล่าวที่ว่าสารสนเทศคืออำนาจ (Information is Power) บุคคลที่มีสารสนเทศมากกว่าจะมีอำนาจในการต่อรอง การแข่งขันและมีความได้เปรียบกว่าเสมอ (สุจิน บุตรดีสุวรรณ 2550: 73-74) และจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ด้วยการเป็นแหล่งสารสนเทศขนาดใหญ่ สารสนเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีปริมาณมหาศาล รูปแบบสารสนเทศมีความหลากหลายทั้งข้อความ ภาพ เสียง และสื่อมัลติมีเดีย แต่เนื่องจากสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอาจมีทั้งสารสนเทศที่มีความถูกต้อง และไม่ถูกต้อง บุคคลจึงต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ และสามารถประเมินสารสนเทศที่ต้องการก่อนนำไปใช้ประโยชน์ได้ (Association of College and Research Libraries 2000: 2)

การรู้สารสนเทศ หมายถึง ชุดของความสามารถของบุคคล ในการตระหนักว่าเมื่อใดที่มีความต้องการสารสนเทศ และมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศในแหล่งต่างๆ สามารถในการประเมินและใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Association of College and Research Libraries 2000: 2) บุคคลผู้รู้สารสนเทศ เป็นบุคคลที่ตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ สามารถเข้าถึง ประเมิน และใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (American Library Association 1989) ดังนั้นการรู้สารสนเทศจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับสังคมสารสนเทศ รวมถึงเป็นทักษะที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Doyle 1994: 7)

การรู้สารสนเทศเป็นเรื่องที่ได้รับความสำคัญในระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากความพยายามในการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการประเมินการรู้สารสนเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและการวิจัย (Association of College and Research Libraries - ACRL) ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับระดับอุดมศึกษาไว้ 5 ด้าน ดังนี้ (Association of College and Research Libraries 2000: 8-14)

1. การกำหนดขอบเขตของสารนิเทศที่ต้องการ
2. การเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการ
3. การประเมินสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ
4. การใช้สารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ความเข้าใจในประเด็นด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารนิเทศอย่างถูกต้องทั้งด้านจริยธรรมและกฎหมาย

สถาบันเพื่อการรู้สารนิเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy-ANZIIL) ได้จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานการรู้สารนิเทศที่ใช้ในประเทศออสเตรเลีย และให้ชื่อมาตรฐานว่า กรอบมาตรฐานการรู้สารนิเทศในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Information Literacy Framework) ประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ดังนี้ (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy 2004: 12-23)

1. การตระหนักถึงความต้องการ การกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารนิเทศที่ต้องการ
2. การเข้าถึงสารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. การประเมินคุณค่าสารนิเทศและกระบวนการแสวงหาสารนิเทศ
4. การจัดระบบสารนิเทศ
5. การประยุกต์สารนิเทศเดิมและใหม่เพื่อสร้างแนวความคิดใหม่
6. การอ้างอิงสารนิเทศ และการใช้สารนิเทศด้วยความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารนิเทศ

สำหรับประเทศไทยรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคน ซึ่งถึงเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและสังคมไทยสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2552: ล) การมีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างสมดุลและยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและสังคมโดยรวม (อกนิษฐ์ ชูมนุม 2547: 16) ดังนั้นการรู้สารนิเทศจึงเป็นทักษะที่จะช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

ในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นแนวคิดที่มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง (Campbell 2004: 2) และเห็นว่าเป็นพันธกิจที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งต้องส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษามีทักษะดังกล่าว การสร้างให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งอาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยโดยอาจารย์มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในห้องเรียน เพื่อให้ นักศึกษาได้สำรวจตนเองว่าต้องการทราบในเรื่องใด จากนั้นอาจารย์จะคอยแนะนำว่าควรทำอย่างไรจึงจะทราบในสิ่งที่ต้องการ เพื่อให้ นักศึกษาเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย บรรณารักษ์เป็นผู้มีบทบาทในด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ประเมินและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการเรียนการสอน การให้บริการ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ รวมถึงจัดทำการสอนการสืบค้นสารสนเทศให้กับนักศึกษาและอาจารย์ ในส่วนของผู้บริหารมหาวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้บรรณารักษ์ อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีบทบาท ร่วมกันในการจัดทำโครงการพัฒนาการรู้สารสนเทศ อีกทั้งเป็นผู้นำในการวางแผนและจัดหางบประมาณและทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงาน (Association of College and Research Libraries 2000: 4) การพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศนั้นไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการสอนทักษะการรู้สารสนเทศเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการให้นักศึกษามีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศ (Bruce 2002)

กลุ่มเป้าหมายหลักของการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาให้บุคคลมีทักษะการรู้สารสนเทศนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในสังคมสารสนเทศ โดยดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสอนเป็นรายวิชา การปฐมนิเทศห้องสมุด การอบรมการสืบค้น เป็นต้น อย่างไรก็ตามนักศึกษาก็ยังประสบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) ที่ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย Quebec ระบุว่าปัญหาที่นักศึกษาประสบ คือ ไม่สามารถระบุสารสนเทศที่ต้องการได้ ไม่เข้าใจการใช้ตรรกะบูลีน ไม่ทราบวิธีการสืบค้นสารสนเทศจากห้องสมุด และไม่ทราบถึงลักษณะของวารสารวิชาการ อีกทั้งงานวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหา

ในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) ไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายัญประกาศ เครื่องหมายวงกลม เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้น และในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) บางครั้งสืบค้นได้รายการบรรณานุกรมแต่หาตัวเล่มไม่พบ ซึ่งจากงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องจะเห็นได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศในด้านการระบุสารสนเทศที่ต้องการ และการเข้าถึงสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดทำการสอนในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา สำหรับในระดับปริญญาตรี เปิดสอนใน 16 คณะ และโครงการจัดตั้งคณะ 2 โครงการ สำหรับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี คือ การเปิดสอนเป็นรายวิชา การจัดปฐมนิเทศห้องสมุด การอบรมการสืบค้นสารสนเทศ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ห้องสมุด สำหรับการเปิดสอนเป็นรายวิชา มีสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นผู้รับผิดชอบในการสอน โดยเปิดสอน 2 รายวิชา ในระดับปริญญาตรี ได้แก่ รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรายวิชาการทำรายงานการค้นคว้า และกำหนดให้เป็นรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป ซึ่งทั้ง 2 รายวิชาช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ กำหนดแหล่งสารสนเทศและวิธีการสืบค้นที่เหมาะสม ประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ รวมถึงสามารถจัดทำรายงานทางวิชาการได้อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อประกอบการศึกษาในหลักสูตร

การปฐมนิเทศห้องสมุด มุ่งเน้นการนำชมห้องสมุดและให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศ บริการที่มีในห้องสมุด ส่วนการอบรมการสืบค้นสารสนเทศ ห้องสมุดจัดได้จัดอบรมในหัวข้อต่างๆ เช่น การสืบค้นสารสนเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การสืบค้นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น และสำหรับการให้ความรู้บนเว็บไซต์ห้องสมุด นับเป็นการเพิ่มอีกหนึ่งช่องทางในการให้ความรู้แก่นิสิต โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร เป็นต้น ด้วยการใช้อธิบายที่นิสิตสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยมีสำนักวิทยบริการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมดังกล่าว (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการ 2553)

จากการที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้จัดการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต ทั้งจากการเปิดสอนเป็นรายวิชา การปฐมนิเทศห้องสมุด การอบรมการสืบค้น และการให้ความรู้บนเว็บไซต์ห้องสมุด จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เล็งเห็นและให้ความสำคัญต่อการ

ส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะการรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก แต่พบว่ายังไม่มีการศึกษาถึงการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มีเพียงการศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (วุฒิพงษ์ บุโธสง 2542: 97) ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยจะศึกษาในด้าน การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ รวมถึงปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับสำนักวิทยบริการในการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในการจัดการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

1. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ
2. ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัญหาที่นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามประสบในระดับมากคือ ค่าที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศไม่ตรงกับค่าที่ห้องสมุดกำหนด

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. การรู้สารสนเทศ
  - 1.1 การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ
    - 1.1.1 การระบุความต้องการสารสนเทศ
    - 1.1.2 การระบุขอบเขตของสารสนเทศ

1.2 การเข้าถึงสารนิเทศ

1.2.1 การเลือกวิธีการสืบค้นสารนิเทศ

1.2.2 การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ

1.3 การประเมินสารนิเทศ

1.4 การใช้สารนิเทศ

1.4.1 การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.2 การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ

2. ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ

2.1 ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น

2.2 ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น

2.3 ปัญหาด้านอื่นๆ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในคณะ 16 คณะ และโครงการจัดตั้งคณะ 2 โครงการ ทั้งระบบปกติและระบบพิเศษ ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตในเมืองและวิทยาเขตขามเริง จำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,011 คน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองทะเบียนและประมวลผล 2551) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้ กำหนดโควตา คณะละ 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 540 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารนิเทศ จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารนิเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย โดยงานวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คณะที่สังกัด ประสบการณ์ การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุด ลักษณะ คำถามเป็นแบบกำหนดให้ตอบ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ในด้าน การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตรา ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตรา ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและสาขาบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต

3. นำแบบสอบถามไปทดสอบกับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ของการวิจัย คณะละ 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน
4. ปรับปรุง แก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
5. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
6. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับวินโดว (Statistical Packages for the Social Science / SPSS for Windows)
7. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
8. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคามในการปรับปรุงรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต
2. เป็นแนวทางสำหรับสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามในการปรับปรุงและ พัฒนาการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะการรู้สารสนเทศ

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการรู้สารสนเทศ ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ ความสามารถและทักษะของผู้รู้สารสนเทศ มาตรฐานการรู้สารสนเทศ การประเมินการรู้สารสนเทศ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ หมายถึง การที่บุคคลสามารถตระหนักรู้ได้ว่าเมื่อใดมีความต้องการสารสนเทศ และสามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ ประเมินสารสนเทศที่ได้รับ และนำสารสนเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพได้ตามความต้องการ (American Library Association 1989)

Doyle (1992: 4) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่าหมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ ประเมิน และใช้สารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลาย

Bruce and Candy (1995) ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศในแหล่งต่างๆ การประเมินและการใช้สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจและการวิจัย

การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมาย การเข้าถึง การประเมิน และการใช้สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ (Wisconsin Association of Academic Librarians 1998)

การรู้สารสนเทศ คือ ชุดของความสามารถที่ทำให้บุคคลตระหนักรู้ถึงความต้องการสารสนเทศของตนเอง และมีความสามารถในการกำหนดแหล่งสารสนเทศ ประเมิน และใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Association of College and Research Libraries 2000: 2)

ความหมายที่ครอบคลุมการเผยแพร่สารสนเทศ ได้แก่ ความหมายที่กำหนดโดย Plattsburgh State Information and Computer Literacy Task Force (2001) ซึ่งให้คำนิยามของการรู้สารสนเทศไว้ว่า การรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการตระหนักถึงขอบเขตและลักษณะของสารสนเทศที่ต้องการ สามารถระบุตำแหน่งของสารสนเทศที่ต้องการ ประเมิน และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถเผยแพร่และถ่ายทอดสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลายได้

US National Commission on Library and Information Science (2003) ได้เพิ่มเติมความหมายในส่วนของการจัดระบบสารสนเทศ โดยระบุว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง การที่บุคคลรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ สามารถระบุสารสนเทศที่ต้องการ กำหนดแหล่งสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศที่ได้รับ รวมไปถึงสามารถจัดระบบสารสนเทศและใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับความหมายที่เพิ่มเติมในส่วนของจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ ได้แก่ ความหมายที่ Chartered Institute of Library and Information Professionals (2004) กำหนดไว้ ซึ่งระบุว่า การรู้สารสนเทศ คือ การที่บุคคลทราบความต้องการสารสนเทศเมื่อใด และทำไมถึงต้องการสารสนเทศ สามารถหาสารสนเทศที่ต้องการได้จากที่ไหน ประเมิน และใช้สารสนเทศได้อย่างไร โดยในการนำสารสนเทศมาใช้นั้นจะต้องคำนึงถึงหลักของจริยธรรมเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ Webber and Johnston (2003) ที่ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า คือ การใช้พฤติกรรมสารสนเทศอย่างเหมาะสมเพื่อการระบุสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงช่องทางหรือสื่อใดๆ ที่จะทำให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ เพื่อนำมาใช้อย่างชาญฉลาดและมีจริยธรรม

นอกจากนี้ Koltay (2008: 842) ได้เพิ่มเติมความหมายในส่วนของคุณสมบัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยระบุว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง กระบวนการของการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ การค้นหา การประเมิน และการใช้สารสนเทศที่ได้รับ เป็นความสามารถในการค้นหาและใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคืนและเผยแพร่สารสนเทศ

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ประเมินสารสนเทศที่ได้รับ และการนำสารสนเทศไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) และทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพราะสามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาสารสนเทศที่มีคุณค่ามาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้ตลอดเวลา อันจะทำให้บุคคลนั้นมีการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้สติปัญญาและด้านภาระหน้าที่การงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การรู้สารสนเทศทำให้บุคคลสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายได้ด้วยตนเอง สามารถขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขึ้น รวมทั้งสามารถสร้างความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นได้ (ลีปาน ทรัพย์ทอง 2548: 59)

การรู้สารสนเทศเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและกระบวนการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคม (ชุตินา สัจจามันท์ 2550: 30) สำหรับความสำคัญของสารสนเทศได้มีผู้สรุปไว้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (American Library Association 1989; Arp 1990: 46-47; Kanter 1995: 6-12)

ด้านชีวิตประจำวัน

การรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลได้รับสารสนเทศที่มีคุณภาพมาเพื่อใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาต่างๆ เช่น การเลือกซื้อบ้าน รถยนต์ การเลือกสถานศึกษา การเลือกพยาบาลมาดูแลผู้สูงอายุภายในบ้าน เป็นต้น ทุกกิจกรรมล้วนต้องอาศัยสารสนเทศเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันในเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรู้สารสนเทศช่วยให้บุคคลเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศ ช่วยลดปัญหาการถูกเอาเปรียบจากสังคมในทุกด้าน และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีอย่างมีคุณภาพ

ด้านการศึกษา

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการศึกษาระดับ และทุกสภาพการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยทรัพยากรสารสนเทศเป็นสำคัญ (Resource-Based Learning) ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการทำงาน

การทำงานในสังคมปัจจุบัน จำเป็นต้องมีสารสนเทศที่มีคุณภาพเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการปฏิบัติ การทำงานในทุกหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทักษะในการรวบรวม การสังเคราะห์ การตีความ และการประเมินสารสนเทศ การรู้สารสนเทศช่วยให้บุคคลมีทักษะที่จำเป็นดังกล่าวเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหาร

การที่ผู้บริหารมีทักษะการรู้สารสนเทศเปรียบเสมือนกับอาวุธสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ บุคคลผู้ที่มีสารสนเทศมากกว่าย่อมมีความได้เปรียบเสมอ การบริหารงานในองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ผู้บริหารที่มีทักษะการรู้สารสนเทศจะสามารถแสวงหาสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน หรือใช้ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสามารถและทักษะของผู้รู้สารสนเทศ

สมาคมห้องสมุดอเมริกัน ได้อธิบายลักษณะของผู้รู้สารสนเทศไว้ว่า เป็นบุคคลที่รู้วิธีการเรียนรู้ คือ รู้วิธีการในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ รู้วิธีการจัดการและจัดระบบสารสนเทศ และรู้ว่า จะใช้สารสนเทศอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ (American Library Association 1989) และสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและการวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดความสามารถของบุคคลที่เป็นผู้รู้สารสนเทศไว้ดังนี้ (Association of College and Research Libraries 2000: 2-3)

1. สามารถระบุถึงความต้องการสารสนเทศได้
2. สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. สามารถประเมินสารสนเทศ และวิเคราะห์แหล่งสารสนเทศได้
4. สามารถประยุกต์สารสนเทศที่คัดเลือกแล้วเข้ากับองค์ความรู้เดิมได้
5. สามารถนำสารสนเทศไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
6. มีความเข้าใจในการใช้สารสนเทศในบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจ

กฎหมาย และสังคม สามารถการเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นอกจากนั้น Doyle (1992: 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้รู้สารสนเทศไว้ดังนี้

1. สามารถตระหนักว่าสารสนเทศที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์ คือ พื้นฐานที่จะช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด

2. มีความตระหนักถึงความต้องการสารนิเทศ
3. สามารถกำหนดคำถามที่นำไปสู่ความต้องการสารนิเทศ
4. สามารถระบุแหล่งสารนิเทศได้
5. สามารถพัฒนากลยุทธ์ในการสืบค้นได้
6. สามารถเข้าถึงแหล่งสารนิเทศ รวมไปถึงเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่นๆ
7. สามารถประเมินสารนิเทศได้
8. สามารถนำสารนิเทศไปประยุกต์ใช้ได้
9. สามารถนำสารนิเทศใหม่มาผสมผสานกับความรู้เดิมได้
10. สามารถใช้สารนิเทศในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้

Chartered Institute of Library and Information Professionals (2009) ได้สรุปทักษะที่จำเป็นของผู้รู้สารนิเทศไว้ดังนี้

1. สามารถระบุความต้องการสารนิเทศได้
2. สามารถกำหนดแหล่งสารนิเทศได้
3. สามารถค้นหาสารนิเทศได้
4. สามารถประเมินผลสารนิเทศได้
5. สามารถจัดการกับสารนิเทศหรือความรู้ได้
6. สามารถใช้สารนิเทศด้วยความรับผิดชอบและมีจริยธรรม
7. สามารถสื่อสาร หรือแบ่งปันความรู้ได้
8. สามารถจัดการกับความรู้ได้

สำหรับ Wisconsin Association of Academic Librarians (1998) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้สารนิเทศไว้ดังนี้

1. สามารถระบุความต้องการอย่างชัดเจนด้วยการอธิบายสารนิเทศที่ต้องการ
2. สามารถระบุและคัดเลือกแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมได้
3. สามารถกำหนดและตั้งคำถามการสืบค้นสารนิเทศที่มีความเหมาะสมกับทรัพยากรสารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. สามารถอธิบายและวิเคราะห์ผลการสืบค้นและคัดเลือกแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสม

5. สามารถระบุตำแหน่งและสืบค้นแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมในรูปแบบที่หลากหลาย
6. สามารถประเมินสารสนเทศที่สืบค้นได้
7. สามารถจัดระบบ สังเคราะห์ ประมวลและประยุกต์สารสนเทศได้
8. สามารถประเมินกระบวนการค้นหาสารสนเทศด้วยตนเองได้
9. มีความเข้าใจในโครงสร้างสภาพแวดล้อมของสารสนเทศ และกระบวนการผลิต จัดการและเผยแพร่สารสนเทศทั้งด้านวิชาการและบันเทิง
10. มีความเข้าใจในนโยบายสาธารณะและประเด็นด้านจริยธรรมที่มีผลต่อการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ

จากความสามารถ และคุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้สารสนเทศ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้รู้สารสนเทศ คือ บุคคลที่รู้ว่าตนเองกำลังมีความต้องการสารสนเทศในเรื่องใด สามารถระบุรูปแบบและลักษณะของสารสนเทศที่ต้องการ รู้ว่าจะต้องค้นหาสารสนเทศได้จากแหล่งใด และใช้วิธีการใดในการค้นหาสารสนเทศ สามารถปรับปรุงวิธีการเข้าถึงสารสนเทศ หากผลลัพธ์ไม่ตรงกับความต้องการ สามารถประเมินความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องของสารสนเทศ รวมถึงประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของสารสนเทศ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดระบบสารสนเทศ สามารถนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถอ้างอิงแหล่งสารสนเทศที่นำมาใช้ได้ รวมถึงการมีความเข้าใจในประเด็นด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการนำสารสนเทศไปใช้

4. มาตรฐานการรู้สารสนเทศ

สำหรับมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่นำเสนอในบทนี้ จะเป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา ซึ่งมี 2 มาตรฐาน และ 1 โมเดล คือ มาตรฐานความสามารถการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีทั้งหมด 5 มาตรฐาน กรอบมาตรฐานการรู้สารสนเทศในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้ในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มีทั้งหมด 6 มาตรฐาน และโมเดล Seven Pillars of Information Literacy ซึ่งเป็นโมเดลที่จัดทำและใช้ในประเทศอังกฤษ มีทักษะทั้งหมด 7 ทักษะ ดังนี้

1. มาตรฐานความสามารถการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานด้านการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา เมื่อ ค.ศ. 2000 ได้กำหนด มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาไว้ 5 มาตรฐาน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 22 ข้อ ดังนี้ (Association of College & Research Libraries 2000: 8-14)

มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

1.1 นักศึกษาสามารถกำหนดสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน เช่น การปรึกษากับอาจารย์ผู้สอน การตั้งคำถามบนพื้นฐานของความต้องการสารสนเทศ การสำรวจแหล่งสารสนเทศ การปรับเปลี่ยนความต้องการสารสนเทศ การระบุแนวคิดหลักหรือคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องซึ่งกับความ ต้องการสารสนเทศ เป็นต้น

1.2 นักศึกษาสามารถระบุประเภทและรูปแบบของแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น สามารถระบุทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ระบุคุณค่าและความแตกต่างของทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทต่างๆ อธิบายความแตกต่างระหว่างแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิและทุติยภูมิได้ เป็นต้น

1.3 นักศึกษาสามารถพิจารณาค่าใช้จ่ายและประโยชน์ที่ได้รับจากสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการเพื่อขยายการค้นหาสารสนเทศไปยังแหล่งสารสนเทศอื่น การกำหนดแผนและระยะเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการค้นหาสารสนเทศ เป็นต้น

1.4 นักศึกษาสามารถปรับปรุงการประเมินลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ เช่น สามารถทบทวนความต้องการสารสนเทศเพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นต้น

มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

2.1 นักศึกษาสามารถคัดเลือกวิธีการสืบค้นหรือระบบค้นคืนสารนิเทศที่เหมาะสมที่สุดในการเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการ เช่น สามารถระบุวิธีการที่ใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ศึกษาถึงประโยชน์และการนำไปใช้ของวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา เลือกวิธีการในการสืบค้นสารนิเทศที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นต้น

2.2 นักศึกษาสามารถสร้างและปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นให้มีประสิทธิภาพ เช่น พัฒนาแผนการวิจัยที่เหมาะสมกับวิธีการศึกษา ระบุคำสำคัญ คำที่มีความหมายเหมือนกัน และคำที่เกี่ยวข้องกันในการค้นหาสารนิเทศที่ต้องการ เลือกศัพท์ควบคุมเฉพาะที่ตรงกับสาขาวิชา หรือแหล่งสารนิเทศ สามารถปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้นได้ เป็นต้น

2.3 นักศึกษาสามารถค้นคืนสารนิเทศทั้งจากระบบออนไลน์หรือบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลายได้ เช่น ใช้ระบบการสืบค้นต่างๆ เพื่อค้นคืนสารนิเทศในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้บริการที่เหมาะสมเพื่อค้นคืนสารนิเทศที่ต้องการ ใช้วิธีการสำรวจ การติดต่อทางจดหมาย การสัมภาษณ์ ในการสอบถามกับบุคคลเพื่อค้นคืนสารนิเทศ เป็นต้น

2.4 นักศึกษาสามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นได้เมื่อมีความจำเป็น เช่น ประเมินปริมาณ คุณภาพ และความสัมพันธ์ของสารนิเทศจากผลการสืบค้นเพื่อกำหนดวิธีการสืบค้นอื่นๆ ทำการสืบค้นซ้ำและปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้นหากสารนิเทศที่ได้รับยังไม่ตรงหรือเพียงพอต่อความต้องการ เป็นต้น

2.5 นักศึกษาสามารถคัดเลือก บันทึก และจัดระบบสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศได้ เช่น คัดเลือกเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมเพื่อจัดการกับสารนิเทศที่ต้องการ (เช่น การถ่ายเอกสาร การสแกน เป็นต้น) สร้างระบบเพื่อจัดการกับสารนิเทศ อธิบายความแตกต่างและเขียนรายการอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาสามารถประเมินสารนิเทศและแหล่งที่ผลิตสารนิเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารนิเทศที่คัดเลือกแล้วเข้ากับฐานความรู้และค่านิยมของตนเองได้ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

3.1 นักศึกษาสามารถสรุปแนวคิดหลักจากสารนิเทศที่รวบรวมได้ เช่น อ่านข้อความแล้วสามารถสรุปแนวคิดหลัก สามารถอ้างอิงสารนิเทศได้อย่างเหมาะสม

3.2 นักศึกษาสามารถประเมินสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศได้ เช่น ตรวจสอบ และเปรียบเทียบสารนิเทศจากแหล่งที่หลากหลาย เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความทันสมัย รวมถึงมุมมองที่นำเสนอไว้ในสารนิเทศ เป็นต้น

3.3 นักศึกษาสามารถสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ได้ เช่น เข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดที่นำมารวมกัน ขยายการสังเคราะห์สารนิเทศ เพื่อสร้างสมมติฐานใหม่เมื่อต้องการสารนิเทศเพิ่มเติม เป็นต้น

3.4 นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเพื่อทราบถึงคุณค่า ที่เพิ่มขึ้น ความแตกต่าง หรือลักษณะเฉพาะของสารนิเทศนั้น เช่น พิจารณาได้ว่าสารนิเทศที่ได้รับ ตรงกับความต้องการหรือไม่ มีความขัดแย้ง หรือตรงกับสารนิเทศที่ได้รับจากแหล่งอื่นหรือไม่ สรุปความจากสารนิเทศที่ได้รับ บูรณาการสารนิเทศใหม่เข้ากับสารนิเทศหรือความรู้ที่มีอยู่เดิม เป็นต้น

3.5 นักศึกษาสามารถพิจารณาได้ว่าความรู้ใหม่มีผลต่อระบบค่านิยมของบุคคล ได้ เช่น พิจารณาความคิดเห็นที่แตกต่างกันที่พบในแหล่งสารนิเทศต่างๆ พิจารณาได้ว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ เป็นต้น

3.6 นักศึกษามีความเข้าใจและสามารถแปลความหมายของสารนิเทศ โดยการปรึกษากับบุคคลอื่น หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการที่หลากหลาย (เช่น การสัมภาษณ์ อีเมล เป็นต้น)

3.7 นักศึกษาสามารถพิจารณาได้ว่าคำถามเบื้องต้นควรมีการปรับปรุงหรือไม่ เช่น พิจารณาได้ว่าสารนิเทศที่ได้รับในเบื้องต้นนั้นตรงกับความต้องการหรือไม่ ทบทวนกลยุทธ์ที่ใช้ในการสืบค้น ทบทวนแหล่งสารนิเทศที่ใช้ในการค้นคืนไปยังแหล่งสารนิเทศอื่นๆ และเพิ่มแนวคิดหากมีความจำเป็น เป็นต้น

มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาสามารถใช้สารนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

4.1 นักศึกษาสามารถประยุกต์สารนิเทศใหม่และสารนิเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อวางแผน และสร้างผลงาน เช่น จัดระบบเนื้อหาเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์และรูปแบบของผลงานหรือการนำไปปฏิบัติ (เช่น โครงเรื่อง (outlines) เอกสารฉบับร่าง (drafts) เป็นต้น) นำความรู้และทักษะที่ได้รับจากประสบการณ์มาใช้ในการวางแผนและสร้างผลงาน เป็นต้น

4.2 นักศึกษาสามารถปรับปรุงกระบวนการพัฒนาเพื่อผลงานหรือการนำไปปฏิบัติได้ เช่น บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้นหา การประเมิน และการสื่อสารสารสนเทศ ทบพจนถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว และกลยุทธ์ที่เลือกใช้

4.3 นักศึกษาสามารถสื่อสารสารสนเทศไปยังผู้อื่นได้ เช่น สามารถเลือกสื่อและรูปแบบการสื่อสารที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 5 นักศึกษามีความเข้าใจบริบทด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมสารสนเทศ รวมทั้งการเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

5.1 นักศึกษามีความเข้าใจในบริบทในด้านด้านจริยธรรม กฎหมาย และสังคม เศรษฐกิจที่แวดล้อมสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัว และความปลอดภัยของข้อมูล การเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสารสนเทศในฐานข้อมูล การเซ็นเซอร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์ เป็นต้น

5.2 นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และนโยบายของสถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้ เช่น การใช้รหัสผ่านที่ได้รับการอนุญาตเพื่อใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานที่เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ใช้และเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกกฎหมาย เป็นต้น

5.3 นักศึกษาสามารถแสดงการยอมรับการใช้สารสนเทศในการนำผลิตผลงาน เช่น สามารถอ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม การขออนุญาตเพื่อใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์ เป็นต้น

2. กรอบมาตรฐานการรู้สารสนเทศประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์ได้ร่วมมือกับประเทศออสเตรเลียจัดตั้งสถาบันการรู้สารสนเทศแห่งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy – ANZIIL) และได้จัดประชุมร่วมกับสภาบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย (Council of Australian Universities Librarians - CAUL) จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่ประกาศใช้ในประเทศออสเตรเลีย โดยให้ชื่อมาตรฐานว่า กรอบมาตรฐานการรู้สารสนเทศประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (The Australian and New Zealand information literacy

framework) โดยกรอบมาตรฐานดังกล่าวถูกนำไปใช้ทั้งในประเทศออสเตรเลีย และประเทศนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy 2004: 12-23) ซึ่งกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 6 มาตรฐาน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 19 ข้อ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้รู้สารสนเทศตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศและสามารถอธิบายสารสนเทศที่ต้องการได้ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

1.1 สามารถกำหนดความต้องการสารสนเทศได้อย่างชัดเจน เช่น สํารวจแหล่งสารสนเทศโดยทั่วไปเพื่อเพิ่มความเข้าใจในหัวข้อที่ศึกษา ระบุแนวคิดหลักและเงื่อนไขเพื่อกำหนดและปรับคำถามให้ชัดเจน ปรับเปลี่ยนความต้องการสารสนเทศเพื่อปรับให้มีความชัดเจนมากขึ้น ปรึกษากับบุคคลอื่นเพื่อระบุหัวข้อวิจัยหรือความต้องการสารสนเทศ เป็นต้น

1.2 มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ขอบเขต และความเหมาะสมของแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย เช่น เข้าใจความแตกต่างของทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ บอกถึงความแตกต่างระหว่างแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ เป็นต้น

1.3 ทบทวนการประเมินลักษณะและขอบเขตของความต้องการสารสนเทศ เช่น ทบทวนความต้องการสารสนเทศในเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงคำถามให้มีความชัดเจนมากขึ้น เป็นต้น

1.4 ใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลายเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เช่น เข้าใจว่าแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ จะให้สารสนเทศที่แตกต่าง ใช้ขอบเขตของแหล่งสารสนเทศเพื่อเข้าใจในหัวข้อที่ศึกษา ใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นต้น

มาตรฐานที่ 2 ผู้รู้สารสนเทศสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

2.1 คัดเลือกวิธีการหรือเครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดในการค้นหาสารสนเทศ เช่น ระบุวิธีการที่เหมาะสมในการศึกษา ศึกษาประโยชน์และวิธีการนำไปใช้ของวิธีการศึกษาแบบต่างๆ ศึกษาขอบเขต เนื้อหา และการจัดระบบของเครื่องมือการเข้าถึงสารสนเทศ ขอคำปรึกษาจากบรรณารักษ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยในการเลือกเครื่องมือเข้าถึงสารสนเทศ

2.2 สร้างและปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นให้มีประสิทธิภาพ เช่น พัฒนาแผนการสืบค้นที่เหมาะสมเพื่อเลือกวิธีการศึกษา ระบุคำสำคัญ คำที่มีความหมายเหมือนกัน และ

คำที่เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่ความต้องการสารสนเทศ เลือกคำศัพท์ควบคุมที่เหมาะสมกับหัวข้อที่ศึกษา สร้างและปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้น

2.3 ใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการ เช่น ใช้เครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศที่หลากหลายเพื่อค้นคืนสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ใช้บริการที่เหมาะสมเพื่อค้นคืนสารสนเทศที่ต้องการ (เช่น บริการจัดส่งเอกสาร เป็นต้น) เป็นต้น

2.4 ติดตามความก้าวหน้าของแหล่งสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ และวิธีการสืบค้นสารสนเทศ เช่น เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสารสนเทศและเทคโนโลยี ใช้บริการข่าวสารทันสมัย เป็นสมาชิกจดหมายข่าวและการสนทนากลุ่ม สำรวจแหล่งสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

มาตรฐานที่ 3 ผู้รู้สารสนเทศสามารถวิเคราะห์กระบวนการประเมินและค้นหาสารสนเทศ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

3.1 ประเมินการใช้ประโยชน์และความตรงประเด็นของสารสนเทศที่ได้รับ เช่น ประเมินคุณภาพ ปริมาณ และผลการสืบค้นที่ได้รับว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ เพื่อกำหนดเครื่องมือในการสืบค้นหรือวิธีการสืบค้นอื่นๆ ระบุถึงช่องว่างของสารสนเทศที่ได้รับและปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้น เป็นต้น

3.2 ประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ เช่น พิจารณาและเปรียบเทียบสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งต่างๆ เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความ ความทันสมัย รวมถึงมุมมองที่นำเสนอไว้ในสารสนเทศ เป็นต้น

3.3 ทบทวนกระบวนการค้นหาสารสนเทศและปรับปรุงกลยุทธ์ในการค้นหาเมื่อจำเป็น เช่น พิจารณาได้ว่าสารสนเทศที่ได้รับตรงกับความต้องการหรือไม่ ทบทวนกลยุทธ์การสืบค้น ทบทวนเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อขยายไปใช้เครื่องมืออื่นๆ หากมีความจำเป็น รู้จักกระบวนการสืบค้นสารสนเทศแบบเรียงลำดับ และแบบไม่เรียงลำดับ เป็นต้น

มาตรฐานที่ 4 ผู้รู้สารสนเทศสามารถจัดการรวบรวมหรือสร้างสารสนเทศ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

4.1 จัดระบบเนื้อหาเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์และรูปแบบของผลงานหรือการนำไปปฏิบัติ (เช่น โครงเรื่อง (outlines) เอกสารฉบับร่าง (drafts) เป็นต้น) เข้าใจความแตกต่างของรูปแบบการอ้างอิงแหล่งสารสนเทศแต่ละประเภท บันทึกข้อมูลการอ้างอิงของสารสนเทศทุกรายการเพื่อใช้ในการอ้างอิงและเป็นประโยชน์ในการค้นคืนในครั้งต่อไป เป็นต้น

4.2 จัดระบบสารสนเทศ โดยการจัดลำดับ จัดกลุ่ม และจัดเก็บสารสนเทศ เช่น รวบรวมรายการอ้างอิงในรูปแบบบรรณานุกรมที่ต้องการ สร้างระบบสำหรับจัดการกับสารสนเทศที่ได้รับ (เช่น การใช้โปรแกรม EndNote เป็นต้น)

มาตรฐานที่ 5 ผู้รู้สารสนเทศสามารถประยุกต์ความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ใหม่เพื่อสร้างแนวคิดหรือสร้างความรู้ใหม่ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบและบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับองค์ความรู้เดิมเพื่ออธิบายถึงคุณค่าที่เพิ่มขึ้น ความแตกต่างหรือลักษณะเฉพาะอื่นๆ ของสารสนเทศ เช่น พิจารณาได้ว่าสารสนเทศที่ได้รับตรงกับความต้องการหรือไม่ สารเทศนั้นมีความแตกต่างหรือตรงกับสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งอื่นหรือไม่ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและสรุปแนวคิดจากสารสนเทศที่ได้รับ เป็นต้น

5.2 สามารถสื่อสารสารสนเทศไปยังผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถเลือกสื่อและรูปแบบการสื่อสารที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในการสร้างผลงาน ออกแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน เป็นต้น

มาตรฐานที่ 6 ผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจในบริบทด้านวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคม มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

6.1 มีความเข้าใจในประเด็นด้านวัฒนธรรม จริยธรรม และสังคมเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ เช่น สามารถเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัว และความปลอดภัยของข้อมูล เข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเซ็นเซอร์และเสรีภาพในการพูด ใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

6.2 ตระหนักว่าสารสนเทศต้องที่ดีต้องมีคุณค่าและความน่าเชื่อถือ เช่น เข้าใจว่าสารสนเทศแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเมินคุณค่าและความเชื่อของแต่ละบุคคล เป็นต้น

6.3 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติและจรรยาบรรณในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ เช่น แสดงการยอมรับผลงานและความคิดของผู้อื่นอย่างถูกต้อง รู้จักมารยาทในการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6.4 เลือกวิธีการในการเข้าถึง จัดเก็บ และเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เช่น เคารพสิทธิในการเข้าถึงของผู้ใช้ทุกคนและไม่ทำให้ทรัพยากรสารสนเทศเกิดความเสียหาย เข้าถึง จัดเก็บ และเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายลิขสิทธิ์ และใช้ผลงานที่มีลิขสิทธิ์คุ้มครอง เป็นต้น

3. โมเดล Seven Pillars of Information Literacy

สมาคม SCONUL (Society of College, National and University Libraries ประเทศอังกฤษ ได้พัฒนาโมเดลการรู้สารสนเทศขึ้นมาแทนการกำหนดเป็นมาตรฐานเหมือนในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดชื่อโมเดลว่า Seven Pillars of Information Literacy ซึ่งได้กำหนดไว้ 7 ทักษะ ดังนี้ (Society of College, National and University Libraries 1999: 6)

1. ความสามารถในการตระหนักว่าตนเองมีความต้องการสารสนเทศ
2. ความสามารถในการแสดงให้เห็นความแตกต่างของวิธีการระบุช่องว่างทางสารสนเทศ (Information gap)
3. ความสามารถในการสร้างกลยุทธ์ในการกำหนดแหล่งสารสนเทศ
4. ความสามารถในการระบุแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ
5. ความสามารถในการเปรียบเทียบและประเมินสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ
6. ความสามารถในการจัดการ ประยุกต์ และแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ กัน
7. ความสามารถในการสังเคราะห์ และพัฒนาสารสนเทศที่มีอยู่ไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้

จากการศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์การรู้สารถนิเทศจากทั้ง 3 เกณฑ์ พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน แต่เนื่องจากมาตรฐานความสามารถการรู้สารถนิเทศในระดับอุดมศึกษา ที่จัดทำโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและการวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นมาตรฐานต้นฉบับ และได้รับการยอมรับโดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงเลือกใช้มาตรฐานความสามารถการรู้สารถนิเทศในระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการศึกษา โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเฉพาะมาตรฐานที่มีความเหมาะสมกับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทั้งหมด 4 มาตรฐาน โดยได้ผนวกดัชนีชี้วัดของมาตรฐานที่ 5 ข้อที่ 3 การอ้างอิงแหล่งสารถนิเทศ มารวมไว้กับมาตรฐานที่ 4 ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารถนิเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน
- มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารถนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาสามารถประเมินสารถนิเทศและแหล่งที่ผลิตสารถนิเทศได้
- มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาสามารถใช้สารถนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. การประเมินการรู้สารถนิเทศ

Webber and Johnston (2003: 108) ได้นำเสนอวิธีการประเมินการรู้สารถนิเทศของผู้เรียนไว้ 3 วิธี ดังนี้

5.1 วิธีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Assessment Mode)

การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นวิธีการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียน ด้วยการมอบอำนาจหน้าที่ในการประเมินให้กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (Subject Expert) ซึ่งเป็นนักวิชาการหรือบรรณารักษ์ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่จะทำการประเมินและมีความรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้สารถนิเทศที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน การประเมินด้วยวิธีนี้ผู้เชี่ยวชาญถือเป็นปัจจัยสำคัญในการอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นผู้ตัดสินใจประเมินจากผลการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน สำหรับวิธีการที่ใช้ในการประเมินในรูปแบบนี้ เช่น การให้ทำแบบทดสอบ การประเมินจากการรวบรวมรายการบรรณานุกรมของผู้เรียน เป็นต้น

5.2 วิธีการประเมินตนเองของผู้เรียน (Self Assessment Mode)

การประเมินตนเองเป็นวิธีการประเมินที่ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมิน ความรู้ความสามารถของตนเอง โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองหรือการทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้สารสนเทศ ซึ่งการประเมินด้วยวิธีนี้ผู้เรียนมักจะประเมินความรู้ความสามารถในระดับที่สูงเกินความเป็นจริง จึงอาจทำให้ได้ผลการประเมินไม่ตรงกับสภาพที่เป็นจริง

5.3 วิธีการประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียน (Peer Assessment Mode)

การประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นวิธีการประเมินโดยผู้เรียนที่อยู่ในชั้นเรียน เดียวกันจะรับผิดชอบในการประเมินความรู้ความสามารถของเพื่อนที่ทำงานร่วมกัน การประเมิน ด้วยวิธีนี้อาจมีหลายลักษณะ เช่น การประเมินการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น และคำแนะนำของเพื่อนร่วมชั้นเรียนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่องค์การ แห่งการเรียนรู้

การใช้รูบรีค (Rubrics) ในการประเมินการรู้สารสนเทศ

รูบรีคเป็นเกณฑ์การประเมินที่กำหนดว่าอะไรคือสิ่งที่ผู้เรียนควรเรียนรู้และ สามารถที่จะปฏิบัติได้ โดยถูกออกแบบให้อยู่ในรูปแบบของตาราง ซึ่งมีเป้าหมายที่เป็นตัวชี้วัดและ ทักษะหรือพฤติกรรมหลัก เป็นวิธีการที่ใช้การวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยผู้สอนจะ ประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียนและกำหนดเป็นแนวทางเพื่อการปรับปรุงการ สอนให้มีประสิทธิภาพ (Eisenberg, Lowe, and Spitzer 2004: 104-106) เกณฑ์การให้คะแนน แบบรูบรีคนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบเกณฑ์การให้คะแนนก่อนการศึกษาค้นคว้าและการจัดทำ ผลงาน (Donham and Stein 1999: 214)

การใช้รูบรีคมีความเกี่ยวข้องกับการประเมินการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ การประเมินผลย่อย (Formative Assessment) และการประเมินผลรวม (Summative Assessment) สำหรับการ ประเมินผลย่อย (Formative Assessment) เป็นการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามความมุ่งหวัง ของผู้สอนและผู้เรียน การประเมินรูปแบบนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเพื่อให้บรรลุ ตามเป้าหมายและกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ส่วนการประเมินผลรวม (Summative

Assessment) เป็นการประเมินผลงานชิ้นสุดท้ายที่ผู้เรียนจัดทำขึ้น โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคในการตัดสินใจเพื่อให้คะแนน (Jackson and Larkin 2002: 40-41)

ข้อดีของการประเมินการรู้สารสนเทศโดยใช้เทคนิครูบรีค (Jackson and Larkin 2002: 41)

1. ผู้เรียนทราบถึงเกณฑ์การให้คะแนนก่อนลงมือปฏิบัติงาน
2. ผู้เรียนเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบความก้าวหน้าของผลการปฏิบัติงาน
3. ผู้เรียนมีความตระหนักถึงงานที่มีคุณภาพโดยการใช้เกณฑ์ให้คะแนนที่เป็นมาตรฐานร่วมกัน
4. ผู้เรียนสามารถใช้รูบรีคในการตรวจสอบผลงานของตนเองก่อนที่จะมีการแก้ไขปรับปรุง
5. ผู้เรียนสามารถใช้รูบรีคที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อการเรียนรู้ตามความต้องการได้

การเลือกวิธีการประเมินการรู้สารสนเทศนั้น ผู้สอนหรือผู้ประเมินควรเลือกใช้วิธีการประเมินหลายวิธีควบคู่กัน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ให้ข้อมูลแท้จริงของผู้เรียน ดังนั้นการเลือกวิธีการประเมินการรู้สารสนเทศจะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ดังนี้ (เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง 2550: 120)

1. เวลาที่ใช้ในการประเมิน ผู้สอนหรือผู้ประเมินจะต้องกำหนดช่วงเวลาของการประเมินให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบกำหนดเวลาสำหรับการจัดเตรียมผลการปฏิบัติหรือเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินในแต่ละครั้ง
2. งบประมาณที่จะใช้ในการประเมิน ซึ่งผู้ประเมินจะต้องวางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายสำหรับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินการรู้สารสนเทศ
3. ทักษะการบุคคล ผู้สอนวางแผนเกี่ยวกับการจัดเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินและผู้ช่วยผู้ประเมิน

6. การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา จะเห็นได้ว่าสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต่างมุ่งสอนให้นักศึกษามีทักษะในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และฝึกการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นการเตรียมตัวไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ดังนั้นการรู้สารสนเทศจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายนี้ ทักษะการรู้สารสนเทศช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง สามารถ

เรียนรู้ได้ตามความสนใจของตนเองโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (สุจิน บุตรดีสุวรรณ 2550: 75-76)

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญสำหรับการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา และทุกสภาพการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลของการเรียนรู้สารสนเทศที่ส่งผลต่อผู้เรียน มีดังนี้ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการ 2550: 18)

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้จากรูปแบบเดิมที่ผู้เรียนมีลักษณะเป็นผู้ตามและผู้รับสารนิเทศจากผู้สอน ไปเป็นผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น และเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น
2. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของแต่ละคน
3. ผู้เรียนจะรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองเมื่อได้รับมอบหมาย
4. ผู้เรียนจะเป็นผู้บริโภคสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะรู้ว่าสารสนเทศมีการบันทึกไว้ในสื่อที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละรูปแบบจะสนองความสนใจที่แตกต่างกัน
5. ผู้เรียนจะมีความคิดเชิงวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการที่จะต้องใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้นิสิตเป็นผู้รู้สารสนเทศ โดยมีวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศทั้งหมด 4 วิธี คือ การเปิดสอนเป็นรายวิชา การจัดปฐมนิเทศห้องสมุด การอบรมการสืบค้นสารสนเทศ และการให้ความรู้บนเว็บไซต์ห้องสมุด ดังนี้

6.1 การเปิดสอนเป็นรายวิชา

สำหรับการเปิดสอนเป็นรายวิชา มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี โดยมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศทั้งหมด 2 รายวิชา คือ รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Information and Communication Technology for Life Long Learning) และรายวิชาการทำรายงานการค้นคว้า (Synthesis of Academic Paper) วิธีการสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) โดยอาจารย์จากสาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ เป็นผู้รับผิดชอบในการสอนรายวิชาดังกล่าว รายละเอียดแต่ละรายวิชา มีดังนี้

รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Information and Communication Technology for Life Long Learning) (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะวิทยาการสารสนเทศ คณาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารเทศศาสตร์ 2549) เป็นรายวิชาที่เปิดสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปบังคับ มีเนื้อหารายวิชา ดังนี้

1. สารนิเทศกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 สารนิเทศ

- ความหมายสารนิเทศ
- ความสำคัญของสารนิเทศ
- ธรรมชาติของสารนิเทศ
- ประเภทของสารนิเทศ
- คุณลักษณะของสารนิเทศที่ดี
- การประเมินคุณค่าสารนิเทศ

1.2 การรู้สารนิเทศ

2. ทรัพยากรสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ

2.1 วัสดุตีพิมพ์

2.2 วัสดุไมตีพิมพ์

2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.4 การจัดหมู่หนังสือ

- เลขเรียกหนังสือ
- การจัดเรียงหนังสือบนชั้น
- หลักเกณฑ์การเรียงรายการสารนิเทศภาษาไทย
- หลักเกณฑ์การเรียงรายการสารนิเทศภาษาอังกฤษ

2.5 แหล่งสารนิเทศ

3. การสืบค้นวัสดุสารนิเทศในสำนักวิทยบริการ

3.1 การสืบค้นสารนิเทศ

3.2 ฐานข้อมูล

- ความหมายของฐานข้อมูล

- ประเภทของฐานข้อมูล
- รูปแบบของฐานข้อมูล
- การเลือกใช้ฐานข้อมูล
- วิธีการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูล

3.3 การสืบค้นเว็บโอแพค

- การค้นจากทางเลือกทั่วไป
- เทคนิคในการสืบค้นเว็บโอแพค
- การใช้ทางเลือกอื่นในเว็บโอแพค

4. เทคโนโลยีสารนิเทศและการสื่อสาร

4.1 เทคโนโลยีสารนิเทศและการสื่อสาร

- ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารนิเทศและการสื่อสาร
- องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารนิเทศและการสื่อสาร

4.2 อินเทอร์เน็ต

5. การสืบค้นสารนิเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.1 การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์

5.2 การสืบค้นแหล่งจัดเก็บวารสาร

5.3 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

5.4 การใช้เครื่องมือสืบค้นสารนิเทศในอินเทอร์เน็ต

รายวิชาการทำรายงานการค้นคว้า (Synthesis of Academic Paper)

(มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะวิทยาการสารสนเทศ คณาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ 2548) เป็นรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเลือก มีเนื้อหารายวิชาดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้า

- ความหมาย
- ประเภทของการศึกษาค้นคว้า
- ขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า

2. แหล่งสารนิเทศ ทรัพยากรสารนิเทศ การเข้าถึงรายการสารนิเทศ

โดยวิธีออนไลน์ การจัดหมวดหมู่วัสดุสารนิเทศ

- แหล่งสารนิเทศ
- ทรัพยากรสารนิเทศ

- การเข้าถึงรายการสาธารณะโดยวิธีออนไลน์
- การจัดหมวดหมู่วัสดุสารนิเทศ

3. การรวบรวมบรรณานุกรม

- ความหมาย
- การเขียนรายการบรรณานุกรม
- ข้อปฏิบัติทั่วไปในการเขียนรายการบรรณานุกรม
- การเขียนบรรณานุกรมหนังสือ
- การเขียนบรรณานุกรมวารสารและหนังสือพิมพ์
- การเขียนบรรณานุกรมงานวิจัย
- การเขียนบรรณานุกรมจากการสัมภาษณ์
- การเขียนบรรณานุกรมสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- การเขียนบรรณานุกรมโสตทัศนวัสดุ

4. การอ่านและการบันทึกข้อมูล

- การอ่าน
- การบันทึกข้อมูล
- การประเมินคุณค่าวัสดุสารนิเทศ
- บัตรบันทึก
- วิธีการบันทึก
- การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง
- รูปแบบการวางรายการอ้างอิง

5. การเขียนรายงาน

- ส่วนประกอบของรายงาน
- การเรียบเรียงรายงานฉบับร่าง
- หลักทั่วไปในการเขียนหรือพิมพ์รายงานภาษาไทย
- การทำบรรณานุกรมขั้นสุดท้าย
- การตรวจจรรยาบรรณฉบับร่าง
- การเรียบเรียงและการเขียนขั้นสุดท้าย
- เทคนิคในการประเมินค่ารายงาน

6.2 การจัดปฐมนิเทศห้องสมุด

การจัดปฐมนิเทศห้องสมุด ดำเนินการโดยสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยห้องสมุดจัดในรูปแบบของการอบรมใช้ชื่อว่า “การแนะนำการให้บริการห้องสมุดและการนำชมห้องสมุด (Library Tour)” ซึ่งเป็นการนำชมสถานที่ จุดบริการต่างๆ การแนะนำทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการ นอกจากนี้ผู้เข้าอบรมยังได้รับทราบข้อมูลที่เป็น เช่น สิทธิการยืมทรัพยากรสารสนเทศ บริการต่างๆ ของห้องสมุด รวมถึงระเบียบการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุดจากห้องสมุด ลักษณะการจัดเป็นการให้ผู้สนใจแจ้งความประสงค์ที่จะเข้ารับการอบรมผ่านทางเว็บไซต์ของห้องสมุด หรือแจ้งกับบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า มีระยะเวลาในการอบรมครั้งละ 1 ชั่วโมง (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการ 2553)

6.3 การอบรมการสืบค้นสารสนเทศ

การอบรมการสืบค้นสารสนเทศ ดำเนินการโดยสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยจัดอบรมทั้งหมด 5 หัวข้อ คือ การสืบค้นสารสนเทศจาก Web OPAC การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ การสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (eBooks) การสืบค้นงานวิจัยวิทยานิพนธ์ และการเขียนบรรณานุกรมและการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรม EndNote ลักษณะการจัดเป็นการให้ผู้สนใจแจ้งความประสงค์ที่จะเข้ารับการอบรมผ่านทางเว็บไซต์ของห้องสมุด หรือแจ้งกับบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า โดยเมื่อได้รายชื่อผู้สมัครเข้ารับการอบรมแล้ว บรรณารักษ์จะกำหนดวัน เวลา ที่จะจัดการอบรม จำนวนผู้เข้ารับการอบรมแต่ละครั้งประมาณ 25-30 คน หากผู้ใดไม่สามารถเข้ารับการอบรมในวัน เวลาที่ห้องสมุดกำหนด สามารถมาติดต่อเพื่อเข้ารับการอบรมกับบรรณารักษ์ในภายหลังได้ โดยบรรณารักษ์จะทำการแนะนำแบบตัวต่อตัว สำหรับรายละเอียดของหัวข้อการอบรมแต่ละหัวข้อมีดังนี้ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการ 2553)

การสืบค้นสารสนเทศจาก Web OPAC เป็นการอบรมการสืบค้น

ทรัพยากรสารสนเทศจากฐานข้อมูลของห้องสมุด ว่ามีหนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ตนเองต้องการหรือไม่ พร้อมทั้งการดูรายละเอียดการยืม-คืน การยืมต่อ และการจองหนังสือด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการอบรมครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

การสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นการอบรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับ การอบรมมีทักษะและเทคนิคในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ การเลือกใช้ฐานข้อมูลเพื่อ การศึกษา วิจัย ในสาขาวิชาต่างๆ ใช้ระยะเวลาในการอบรมครั้งละ 2 ชั่วโมง

การสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (eBooks) เป็นการอบรมที่มุ่งเน้นให้ผู้อบรมมี ทักษะและเทคนิคในการสืบค้น ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิธีการใช้ฐานข้อมูลเพื่อการศึกษ งานวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ จากฐานข้อมูล eBooks ได้แก่ Thai Academic eBook, Springer eBook Collection, NetLibrary, AccessMedicine ใช้ระยะเวลาในการอบรมครั้งละ 2 ชั่วโมง

การสืบค้นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นการอบรมเทคนิค วิธีการสืบค้นสารสนเทศ ประเภทงานวิจัย วิทยานิพนธ์ จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของสำนักวิทยบริการ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์โครงการ ThaiLis (TCD) ฐานข้อมูล ProQuest และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ของต่างประเทศ PDF Dissertation Fulltext (IR-Web Information Resources on Web) สามารถสืบค้นได้ทั้งเอกสารฉบับเต็มรูป (Fulltext) และสาระสังเขป (Abstract) ใช้ระยะเวลาใน การอบรมครั้งละ 2 ชั่วโมง

การเขียนบรรณานุกรมและการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรม EndNote เป็นการอบรมการใช้โปรแกรม EndNote เพื่อช่วยในการจัดการบรรณานุกรม และเทคนิคในการ ส่งออกข้อมูลรายการอ้างอิง (Export Citation) จากฐานข้อมูลต่างๆ เพื่อจัดรูปแบบบรรณานุกรมได้ ในเวลาอันรวดเร็ว ใช้ระยะเวลาในการอบรมครั้งละ 2 ชั่วโมง

6.4 การให้ความรู้บนเว็บไซต์ห้องสมุด

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการ ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จึงได้จัดโครงการ Information Literacy Program โดยใช้เว็บไซต์เป็น สื่อกลางในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ใช้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเป็นผู้รู้สารสนเทศ ซึ่งเป็นบุคคล ที่รู้ว่าจะเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างไร (People who have Learned How to Learn) เพื่อจะได้ พัฒนาเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner) ต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการ ทราบแหล่งการสืบค้นสารสนเทศที่ตนเองต้องการ และทราบว่า จะสืบค้นสารสนเทศได้อย่างไร (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการ 2553) โดยนำเสนอข้อมูลในประเด็นต่างๆ ไว้บน เว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการ ดังนี้

จะหาหนังสือสักเล่ม จะเริ่มต้นอย่างไรดี เป็นการแนะนำวิธีการค้นหาหนังสือจากเว็บโอแพค โดยมีข้อความอธิบายเกี่ยวกับคำต่างๆ ที่ปรากฏบนหน้าจอสืบค้น เพื่อให้ผู้ใช้มีความเข้าใจและสามารถค้นหาหนังสือได้ด้วยตนเอง ดังนี้

- สถานที่ (Location) หมายถึง สถานที่ที่หนังสือถูกเก็บอยู่ เช่น หนังสือทั่วไป ชั้น 3 ศูนย์สิรินธร ชั้น 2
- เลขเรียกหนังสือ (Call No.) หมายถึง เลขเรียกหนังสือ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่กำหนดให้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อบอกตำแหน่งที่อยู่ของวัสดุชิ้นๆ ในห้องสมุด
- ระบบทศนิยมดิวอี้ เป็นการอธิบายถึงระบบที่ห้องสมุดใช้ในการจัดหมวดหมู่ เพื่อให้ผู้ใช้ทราบว่าหนังสือที่ต้องการสามารถหาได้จากหมวดหมู่ใด
- สัญลักษณ์บอกประเภทของคอลเลกชันต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ เช่น อ หรือ Ref หมายถึง หนังสืออ้างอิง น หรือ Fic หมายถึง นวนิยาย เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้สนใจในสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ห้องสมุดใช้ในการจัดหมวดหมู่หนังสือ
- สัญลักษณ์บอกประเภทของสารนิเทศ เช่น P หมายถึง จุลสาร เป็นต้น
- สถานภาพ (Status) หมายถึง สถานภาพของทรัพยากรสารสนเทศในขณะนั้น เช่น ON SHELF หมายถึง หนังสืออยู่บนชั้น LIB USE ONLY หมายถึง หนังสือห้ามยืมออกให้ใช้ในห้องสมุดเท่านั้น เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้ทราบว่าหนังสือที่ต้องการสามารถยืมได้หรือไม่
- การจัดเรียงหนังสือของห้องสมุด เป็นการอธิบายวิธีการจัดเรียงหนังสือตามเลขหมู่หนังสือ เพื่อให้ผู้ใช้ทราบถึงวิธีการในการค้นหานั้นได้อย่างถูกต้อง

จะหาบทความสักเรื่อง จะทำอย่างไร เป็นการแนะนำวิธีการค้นหาวารสารที่ต้องการ และแสดงตัวอย่างวิธีการสืบค้นบทความจากเว็บโอแพค พร้อมภาพประกอบผลการสืบค้นในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

- พิมพ์หัวข้อที่ต้องการสืบค้น โดยผู้ใช้เลือกสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำสำคัญ หัวเรื่อง
- ระบุข้อมูลที่เป็นิตจำเป็นต้องจกรายละเอียด เพื่อนำไปค้นหาวารสารที่ต้องการ เช่น ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ หน้าที่ปรากฏบทความ
- วิธีการตรวจสอบว่าวารสารถูกจัดเก็บไว้ที่ใด โดยการสืบค้นจากชื่อวารสาร

เช่น ศิลปวัฒนธรรม จากนั้นจุดเลขเรียกวารสาร เช่น ศ 11.1 และตรวจสอบสถานะของวารสารเพื่อ
จะได้ทราบสถานที่ในการจัดเก็บวารสาร เช่น วารสารแสดงสถานะ BOUND หมายถึง วารสารนั้น
เย็บเล่มแล้ว สามารถหยิบได้ด้วยตนเองที่ชั้นวารสารเย็บเล่ม เป็นต้น

Web OPAC นำเสนอเนื้อหาการสืบค้นจากเว็บโอแพคด้วยสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งจะ
แนะนำการสืบค้นที่ละขั้นตอนในทางเลือกต่างๆ แสดงวิธีการและสถิติให้ดูอย่างละเอียด
พร้อมคำอธิบาย นิสิตสามารถดาวน์โหลดไฟล์แล้วเปิดดูได้ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด

ฐานข้อมูลออนไลน์ อธิบายความหมายของฐานข้อมูลออนไลน์ แนะนำ
ฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการในห้องสมุด รวมทั้งวิธีการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์

Library Instruction นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ ระเบียบข้อปฏิบัติในการใช้บริการ
ห้องสมุด การสืบค้นสารนิเทศผ่าน Web OPAC บริการต่างๆ ที่มีในสำนักวิทยบริการ การสมัคร
รหัส PIN และการยืมต่อ และคู่มือการเชื่อมต่อโมเด็ม

จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับ
การส่งเสริมและพัฒนาให้นิสิตมีทักษะการรู้สารสนเทศ ดังจะเห็นได้จากการเปิดสอนรายวิชา
การปฐมนิเทศห้องสมุด การอบรมหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และการให้ความรู้บน
เว็บไซต์ห้องสมุด ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเตรียมนิสิตที่มีคุณภาพ เป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
อันนำไปสู่การเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การรู้สารสนเทศที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในเรื่องนี้ จำนวน 12 เรื่อง เป็นงานวิจัยในประเทศ
7 เรื่อง และงานวิจัยในต่างประเทศ 5 เรื่อง ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.1 งานวิจัยในประเทศ

วุฒิพงษ์ บุโธสง (2542) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามหลักสูตร ชั้นปี และระบบที่ศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีการรู้สารสนเทศ 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ในระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ในระดับน้อยมี 5 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาสารสนเทศ ด้านการใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศ ด้านการค้นคืนและการรวบรวมสารสนเทศ และด้านการประเมินสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้ ผลการเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศ จำแนกตามตัวแปร พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตและหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มีการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 มีการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ระบบปกติและระบบพิเศษ มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ดวงกมล อุณจิตติ (2546) ศึกษาเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพาตามกลุ่มสาขาวิชา 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับการประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพาตามกลุ่มสาขาวิชา 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการประเมินการรู้สารสนเทศกับระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) สอบถามสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และ 3) แบบประเมินตนเองในการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกันพบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตปริญญาตรีประเมินการรู้สารสนเทศของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า นิสิตปริญญาตรี

มีระดับการรู้สารสนเทศในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการกำหนดขอบเขต/หัวข้อสารสนเทศที่ต้องการ และระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดแหล่งและการค้นคืนสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ ด้านการประเมินคุณค่าสารสนเทศ และด้านการรวบรวมและสังเคราะห์สารสนเทศ และเมื่อเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการรู้สารสนเทศกับการประเมินตนเองของนิสิตปริญญาตรีไม่มีความสัมพันธ์กัน

กมลรัตน์ สุขมาก (2547) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ด้าน คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ด้านการกำหนดแหล่งสารสนเทศ ด้านการสืบค้นสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ รวมทั้งปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการเรียนรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ด้าน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ด้านการกำหนดแหล่งสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ และในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการสืบค้นสารสนเทศ และนิสิตประสบปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านวิธีการสืบค้น คือ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) ในด้านกลยุทธ์ในการสืบค้น คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายอัฒประกาศ เครื่องหมายบวก/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้น และปัญหาด้านอื่นๆ คือ ในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) บางครั้งนิสิตสืบค้นได้รายการบรรณานุกรมแต่หาตัวเล่มไม่พบ

ปภาดา เจียวก๊ก (2547) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีความสามารถด้านการใช้สารสนเทศในระดับสูงในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ การเข้าถึงสารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ ผลการเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศจำแนกตามตัวแปร ปรากฏผล ดังนี้

- นิสิตที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
- นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสามารถแตกต่างกันในด้านการประเมินสารสนเทศ และความสามารถในการใช้สารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ด้านการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการใช้สารสนเทศ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการใช้สารสนเทศสูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 2

- นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านสูงกว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกัน มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการใช้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่พบความแตกต่าง เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตกลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านิสิตทั้ง 4 กลุ่มสาขา ในขณะที่เดียวกันนิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านิสิตกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ด้วย ส่วนความสามารถในการใช้สารสนเทศเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ไม่พบความแตกต่าง

- นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตที่มีผลการเรียนดีมากและผลการเรียนดี มีการรู้สารสนเทศโดยรวมสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นิสิตที่มีผลการเรียนดีมาก มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้และผลการเรียนดี ด้านการประเมินสารสนเทศ นิสิตที่มีผลการเรียนดีมากมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้ ด้านการใช้สารสนเทศ นิสิตที่มีผลการเรียนดี มีความสามารถในการใช้สารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้

สุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาพยาบาล ใน 5 ทักษะ คือ 1) ความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศหรือ

เข้าใจปัญหาของตนเอง 2) ความสามารถในการใช้แหล่งและทรัพยากรสารสนเทศรวมทั้งการใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ 3) การสืบค้นสารสนเทศ 4) การประเมินสารสนเทศ และ 5) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศ และเพื่อศึกษาปัญหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่เกี่ยวกับแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกตามทักษะการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศ 2 ระดับ คือ ระดับดีและระดับปานกลาง ในระดับดี มี 2 ทักษะ คือ ความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศหรือเข้าใจปัญหาของตนเอง และการสืบค้นสารสนเทศ ส่วนในระดับปานกลางมี 3 ทักษะ คือ การประเมินสารสนเทศ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศ และความสามารถในการใช้แหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งการใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ สำหรับปัญหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษา พบว่า ปัญหาด้านแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย โดยปัญหาที่มีค่าร้อยละมากที่สุด คือ การจัดเรียงทรัพยากรสารสนเทศบนชั้นค้นหาได้ยาก ส่วนปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า นิสิตมีปัญหาน้อยเช่นเดียวกัน โดยปัญหาที่มีค่าร้อยละมากที่สุด เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำนวนไม่เพียงพอ

สุพิศ บายคายคม (2550) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา โดยจำแนกตามคณะ 3) เพื่อเสนอรูปแบบเค้าโครงเนื้อหาบทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์สำหรับนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางทุกมาตรฐาน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ มาตรฐานที่ 6 ความสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็นทางด้านวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและสังคมที่แวดล้อมด้วยการใช้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 5 ความสามารถประยุกต์สารสนเทศใหม่และสารสนเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือสร้างความเข้าใจใหม่ได้ มาตรฐานที่ 4

ความสามารถจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมาได้ และมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบนิสิตทั้ง 3 คณะ โดยรวมพบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายมาตรฐาน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ส่วนมาตรฐานอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตที่ศึกษาคณะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการค้นหาสารสนเทศสูงกว่านิสิตคณะวิทยาการจัดการ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่างกัน จากการศึกษาและเปรียบเทียบสามารถนำเสนอรูปแบบเค้าโครงเนื้อหาบทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตปริญญาตรี จำแนกเป็น 7 Module ดังนี้ Module 1 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ Module 2 การตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ Module 3 การเข้าถึงสารสนเทศ Module 4 การประเมินสารสนเทศ Module 5 การจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมาได้ Module 6 การประยุกต์ใช้สารสนเทศ Module 7 การใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจ

มูจลินทร์ ผลกล้า (2550) ได้ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาการรู้สารสนเทศและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามคณะที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมทั้ง 5 มาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศ 2 ระดับ คือ ระดับสูง และระดับปานกลาง ในระดับสูงมี 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 สามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้ และมาตรฐานที่ 5 มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย ส่วนในระดับปานกลางมี 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 2 สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มาตรฐานที่ 3 สามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศตามตัวแปร พบว่า นักศึกษาต่างคณะกัน นักศึกษาที่สำเร็จ

การศึกษาจากจังหวัดต่างกัน และนักศึกษาที่มีและไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้วิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดทั้งจากโรงเรียนมัธยมศึกษาและในมหาวิทยาลัยมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Hepworth (1999) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี Nanyang โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งในเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี Nanyang (Nanyang Technological University - NTU) ประเทศสิงคโปร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ในด้านการกำหนดปัญหา นักศึกษามีความสามารถค่อนข้างน้อยในการกำหนดปัญหาในบริบทที่กว้างขึ้น ในด้านการระบุแหล่งสารสนเทศ นักศึกษาไม่ทราบว่าขอบเขตของแหล่งสารสนเทศสามารถใช้ในการระบุสารสนเทศที่ต้องการได้ ในด้านการสร้างกลยุทธ์การสืบค้น นักศึกษาทราบถึงการใช้ตรรกบูลีน แต่ไม่สามารถสร้างกลยุทธ์การสืบค้นได้ ในด้านความสามารถในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการจัดการสภาพแวดล้อมในห้องสมุด และรู้สึกว่าการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการนั้นเป็นเรื่องยาก และในด้านสุดท้ายคือ การสร้างความเข้าใจและการเดาสิ่งต่างๆ ด้วยข้อมูลที่มีอยู่ นักศึกษาไม่มีความมั่นใจและกลัวว่าจะผิด นอกจากนี้ยังขาดประสบการณ์ในการใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ที่ได้จากความคิดของตนเอง

Mittermeyer and Quirion (2003) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลทักษะด้านการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec ทั้งนี้เพื่อจัดหาบริการที่เหมาะสมกับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และเพื่อให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจัดหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังมีการเสนอให้มีการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย โดยใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและการวิจัย ซึ่งมีทั้งหมด 5 ด้าน เป็นเกณฑ์ในการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการกำหนดความคิด นักศึกษามีความสามารถในการกำหนดคำสำคัญ (ร้อยละ 64.5) ในด้านกลยุทธ์การสืบค้น นักศึกษามีความสามารถสูงสุดในการใช้คำสำคัญ (ร้อยละ 86.2) ในด้านประเภทของเอกสารที่ใช้

นักศึกษาใช้วารสารในการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 74.7) เครื่องมือที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้นมากที่สุด คือ โปรแกรมค้นหา (Search Engine) (ร้อยละ 91.9) และในด้านการใช้สารนิเทศ นักศึกษามีความสามารถสูงสุดในการจำแนกประเภทการอ้างอิงของทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่างๆ ได้ (ร้อยละ 35.8) สำหรับปัญหาที่นักศึกษาประสบ คือ ไม่สามารถระบุสารนิเทศที่ต้องการได้ ไม่เข้าใจการใช้ตรรกบูลีน ไม่ทราบวิธีการสืบค้นสารนิเทศจากห้องสมุด และไม่ทราบถึงลักษณะของวารสารวิชาการ

Powell and Case-Smith (2003) ศึกษาทักษะการรู้สารนิเทศของนักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจาก Ohio State University แผนกวิชาการบำบัดโรค โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินทักษะการแสวงหาสารนิเทศ ที่นักศึกษาได้เรียนรู้ขณะกำลังศึกษา และเพื่อนำคำแนะนำของนักศึกษาไปปรับปรุงการสอนการรู้สารนิเทศในปัจจุบันและอนาคต ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาชอบใช้ทรัพยากรสารนิเทศที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น คำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้างาน (ร้อยละ 79) และอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 69) มากกว่าการใช้วารสาร นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาได้สืบค้นฐานข้อมูล MEDLINE หรือ CINAHL อย่างน้อย 1 ครั้งตั้งแต่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 26) นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการสอนแบบเป็นทางการของห้องสมุด (ร้อยละ 42) นอกจากนี้ยังเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการสอบถามโดยส่วนตัวกับบรรณารักษ์ (ร้อยละ 22)

Baro and Fyneman (2008) ศึกษาการรู้สารนิเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Niger Delta ประเทศไนจีเรีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการตระหนักรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านการเข้าถึงแหล่งสารนิเทศในมหาวิทยาลัย และเพื่อทราบถึงระดับความสามารถด้านดิจิทัล และการกำหนดกลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศที่แตกต่างกันของนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า ในด้านความต้องการสารนิเทศ นักศึกษามีความต้องการสารนิเทศทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองศึกษา ในด้านแหล่งสารนิเทศ นักศึกษาตระหนักรู้และค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารนิเทศ เช่น วารสาร ห้องสมุด นอกจากนี้ยังขอคำปรึกษาจากบรรณารักษ์ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ได้สารนิเทศที่ต้องการ ในด้านกลยุทธ์ในการสืบค้น นักศึกษาใช้กลยุทธ์การสืบค้น เช่น การสืบค้นข้อมูลแบบลูกโซ่ (Chaining) การสำรวจคอลเลกชันของห้องสมุดอย่างคร่าวๆ การสืบค้นข้อมูลจากบัญชีรายชื่อของห้องสมุดเพื่อให้ได้รับสารนิเทศ และในด้านระดับความสามารถด้านดิจิทัล นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ต โปรแกรมค้นหา เว็บไซต์ และอีเมลเพื่อให้ได้สารนิเทศทางวิชาการที่ตรงกับความต้องการ

Korobili, Malliari, and Christodoulou (2009) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี Thessaloniki (TEI) ประเทศกรีซ ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการใช้ ทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต โดยมีความถี่ในการเข้าใช้มากกว่า 10 ครั้ง ใน 1 ภาคการศึกษา (ร้อยละ 54.5) ในด้านทักษะการรู้สารสนเทศ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การ กำหนดแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมกับความต้องการสารสนเทศ ($\bar{x} = 2.56$) ส่วนในด้านการ ประเมินแหล่งสารสนเทศ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้สารสนเทศจากแหล่งที่มีความทันสมัย ($\bar{x} = 2.42$)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำนวน 12 เรื่อง สามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการรู้สารสนเทศโดยรวม

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย มหาสารคามมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ ในระดับมาก และผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุตตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี แตกต่างจากผลการวิจัยของดวงกมล อุ่นจิตติ (2546) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของสุพิศ บายคายคม ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของปภาดา เจียวก๊ก ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของมัจฉรินทร์ ผลกล้า ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ส่วนผลการวิจัยวุฒิพงษ์ นุโธสง พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และผลการวิจัยของ Hepworth (1999) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี Nanyang มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ใน ระดับน้อยเช่นเดียวกัน

2. ด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม มีความสามารถในการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงกมล อุ๋นจิตติ (2546) ที่พบว่า นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพามีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดขอบเขต/หัวข้อสารสนเทศที่ต้องการในระดับสูง ผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศในด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศในระดับมาก ผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศหรือเข้าใจปัญหาของตนเองอยู่ในระดับดี ผลการวิจัยของมุจลินทร์ ผลกล้า (2549) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน และผลการวิจัยของ Korobili, Malliari, and Christodoulou (2009) ที่พบว่า นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี Thessaloniki (TEI) ประเทศกรีซ มีความสามารถสูงสุดในด้านการกำหนดแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมกับความต้องการสารสนเทศ ($\bar{x} = 2.56$)

แตกต่างจากผลการวิจัยของปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่า นิสิตระดับ

ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของสุพิศ บายคายคม (2550) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชามีการรู้สารสนเทศในด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของวุฒิพงษ์ บุไธสง (2542) ที่พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย และผลการวิจัยของ Hepworth (1999) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี Nanyang มีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดปัญหาในบริบทที่กว้างขึ้นอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) ยังพบว่า แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec ใช้ในการศึกษามากที่สุดคือ วารสาร (ร้อยละ 74.7) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Baro and Fyneman (2008) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Niger Delta ประเทศไนจีเรีย มีความตระหนักและค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ เช่น วารสาร ห้องสมุด นอกจากนี้ยังขอคำปรึกษาจากบรรณารักษ์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ แตกต่างกับผลการวิจัยของ Powell and Case-Smith (2003) ที่พบว่า นักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจาก Ohio State

University แผนกวิชาการบำบัดโรค เลือกใช้แหล่งสารนิเทศที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น เพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้างาน (ร้อยละ 79) อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 69) มากกว่าการใช้วารสาร

3. ด้านการเข้าถึงสารนิเทศ

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย

มหาสารคามมีการรู้สารนิเทศในด้านการเข้าถึงสารนิเทศในระดับมาก สอดคล้องกับผลการสืบค้นของสุดาวิดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการรู้สารนิเทศในด้านการสืบค้นสารนิเทศอยู่ในระดับดี แตกต่างกับผลการวิจัยของวุฒิพงษ์ บุญโสง (2542) ที่พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารนิเทศในด้านการใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึงสารนิเทศอยู่ในระดับน้อย ผลการวิจัยของดวงกมล อุ่นจิตติ (2546) ที่พบว่า นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพามีการรู้สารนิเทศในด้านการกำหนดแหล่งและการค้นคืนสารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีการรู้สารนิเทศในด้านการค้นคืนสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีการรู้สารนิเทศในด้านการเข้าถึงสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของสุพิศ บายคายาคม (2550) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มีการรู้สารนิเทศในด้านการค้นหาสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของมัจฉลินทร์ ผลกล้า (2550) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีมีการรู้สารนิเทศในด้านการเข้าถึงสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Hepworth (1999) ยังพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี Nanyang ในด้านความสามารถในการค้นหาทรัพยากรสารนิเทศในห้องสมุด นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการจัดการสภาพแวดล้อมในห้องสมุด และรู้สึกว่าการเข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศที่ต้องการนั้นเป็นเรื่องยาก และในด้านกลยุทธ์การสืบค้น พบว่า นักศึกษาทราบถึงการใช้อินเทอร์เน็ต แต่ไม่สามารถสร้างกลยุทธ์การสืบค้นได้ ผลการวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec ใช้คำสำคัญ (ร้อยละ 86.2) เป็นกลยุทธ์ในการสืบค้นมากที่สุด และเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นมากที่สุด คือ การใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engines) (ร้อยละ 91.9) และผลการวิจัยของ Baro and Fyneman (2008) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Niger Delta ประเทศไนจีเรีย

ในด้านกลยุทธ์ในการสืบค้น นักศึกษาใช้การสืบค้นข้อมูลแบบลูกโซ่ (Chaining) การสำรวจคอลเล็คชันของห้องสมุดอย่างคร่าวๆ การสืบค้นข้อมูลจากบัญชีรายชื่อของห้องสมุด

4. ด้านการประเมินสารนิเทศ

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความสามารถในการประเมินสารนิเทศในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศในด้านการประเมินสารนิเทศอยู่ในระดับมาก แตกต่างกับผลการวิจัยของดวงกมล อุ่นจิตติ (2546) ที่พบว่านิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพามีการรู้สารสนเทศในด้านการประเมินคุณค่าสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการรู้สารนิเทศในด้านการประเมินสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของสุพิศ บายคายคม (2550) ที่พบว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มีการรู้สารสนเทศในด้านการประเมินสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของมุจลินทร์ ผลกล้า (2550) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการรู้สารนิเทศในด้านการประเมินสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และผลการวิจัยของวุฒิพงษ์ บุญโสง (2542) ที่พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารสนเทศในด้านการประเมินสารนิเทศอยู่ในระดับน้อย

5. ด้านการใช้สารนิเทศ

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความสามารถในการใช้สารนิเทศในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศในด้านการใช้สารนิเทศอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีการรู้สารสนเทศในด้านการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการรู้สารสนเทศในด้านการใช้และเข้าถึงสารสนเทศในแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทได้อยู่ในระดับดี แตกต่างกับผลการวิจัยของวุฒิพงษ์ บุญโสง

(2542) ที่พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารสนเทศในด้านการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยของ สุพิศ บายคายน (2550) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มีการรู้สารสนเทศในด้านการใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็นทางด้านวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมด้วยการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของ มุจลินทร์ ผลกล้า (2550) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการรู้สารสนเทศในด้านการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec มีความสามารถสูงสุดในการจำแนกประเภทการอ้างอิงของทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้ (ร้อยละ 35.8)

6. ปัญหาการรู้สารสนเทศ

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านวิธีการสืบค้น กลยุทธ์การสืบค้น และปัญหาด้านอื่นๆ ได้แก่ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (2.95) นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.60) และนิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (2.85) ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) นิสิตไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายอัฒประกาศ เครื่องหมายวงกลม/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้นและในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) บางครั้งนิสิตสืบค้นได้รายการบรรณานุกรมแต่หาตัวเล่มไม่พบ ส่วนผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุตตา (2549) พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในระดับน้อยทั้ง 2 ด้าน คือ ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Hepworth (1999) ยังพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี Nanyang ขาดประสบการณ์ในการใช้สารสนเทศที่ได้จากความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ และผลการวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec ไม่สามารถระบุสารสนเทศที่ต้องการได้ ไม่เข้าใจการใช้ตรรกบูลีน ไม่ทราบวิธีการสืบค้นสารนิเทศจากห้องสมุด และไม่ทราบถึงลักษณะของวารสารวิชาการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษา

1. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ
2. ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศจากหนังสือ วารสาร บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลออนไลน์

การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามใน 16 คณะ และโครงการจัดตั้งคณะ 2 โครงการ ทั้งระบบปกติและระบบพิเศษ วิทยาเขตในเมืองและวิทยาเขตขามเริญ จากการสำรวจจำนวนนิสิตชั้นปีที่ 1 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 9,011 คน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองทะเบียนและประมวลผล 2551)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดโควตามคณะ/โครงการจัดตั้งคณะ คณะละ 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 540 คน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

คณะ / โครงการจัดตั้งคณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	720	30
คณะศึกษาศาสตร์	526	30
คณะศิลปกรรมศาสตร์	146	30
คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม	831	30
คณะการบัญชีและการจัดการ	1,873	30
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง	1,117	30
โครงการจัดตั้งวิทยาลัยดุริยางคศิลป์	134	30
รวม	5,347	210
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี		
คณะวิทยาศาสตร์	652	30
คณะเทคโนโลยี	334	30
คณะวิทยาการสารสนเทศ	840	30
คณะวิศวกรรมศาสตร์	492	30
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์	338	30
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์	216	30
รวม	2,872	180
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ		
คณะแพทยศาสตร์	82	30
คณะเภสัชศาสตร์	75	30
คณะสาธารณสุขศาสตร์	357	30
คณะพยาบาลศาสตร์	95	30
โครงการจัดตั้งคณะสัตวแพทยศาสตร์และสัตวศาสตร์	183	30
รวม	792	150
รวมทั้งสิ้น	9,011	540

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและการวิจัยประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย คณะที่สังกัด ประสบการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุด ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดให้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ จำนวน 47 ข้อ โดยจำแนกคำถามออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ รายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ ประกอบด้วยคำถามจำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ เป็นคำถามเพื่อศึกษาความสามารถของนิสิตในการระบุความต้องการสารสนเทศ และการระบุขอบเขตของสารสนเทศ
2. การเข้าถึงสารสนเทศ ประกอบด้วยคำถามจำนวนทั้งสิ้น 29 ข้อ เป็นคำถามเพื่อศึกษาความสามารถของนิสิตในการเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ
3. การประเมินสารสนเทศ ประกอบด้วยคำถามจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ เป็นคำถามเพื่อศึกษาความสามารถของนิสิตในการประเมินสารสนเทศ
4. การใช้สารสนเทศ ประกอบด้วยคำถามจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ เป็นคำถามเพื่อศึกษาความสามารถของนิสิตในการนำสารสนเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และการอ้างอิงแหล่งสารสนเทศ

โดยคำถามทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีความสามารถในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความสามารถในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความสามารถในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความสามารถในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความสามารถในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ จำนวน 37 ข้อ โดยจำแนกคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น และปัญหาด้านอื่นๆ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับมาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้บัณฑิตให้ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับบัณฑิต ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและข้อเสนอแนะต่อสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนิสิตทุกคนละ 2 คน รวม 36 คน จากการทดสอบแบบสอบถามปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบแบบสอบถามได้ทุกข้อ และไม่มีข้อสงสัยอื่นใด ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บตามอาคารเรียนของแต่ละคณะ อาคารเรียนรวม หอสมุด โรงอาหาร และหอพักนิสิต โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ถึงวันที่ 27 กันยายน 2551 ปรากฏว่า เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 540 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อนำมาตรวจสอบพบว่าแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้มีจำนวน 522 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.67 ของแบบสอบถามทั้งหมด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและนำมาวิเคราะห์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

คณะ / โครงการจัดตั้งคณะ	จำนวนที่แจก	จำนวนที่นำมาวิเคราะห์	ร้อยละ
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์			
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	30	28	93.33
คณะศึกษาศาสตร์	30	30	100.00
คณะศิลปกรรมศาสตร์	30	30	100.00
คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม	30	29	96.67
คณะการบัญชีและการจัดการ	30	30	100.00
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง	30	29	96.67
โครงการจัดตั้งวิทยาลัยดุริยางคศิลป์	30	26	86.67
รวม	210	202	96.19
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			
คณะวิทยาศาสตร์	30	29	96.67
คณะเทคโนโลยี	30	27	90.00
คณะวิทยาการสารสนเทศ	30	29	96.67
คณะวิศวกรรมศาสตร์	30	30	100.00
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์	30	29	96.67
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์	30	28	93.33
รวม	180	172	95.56
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ			
คณะแพทยศาสตร์	30	30	100.00
คณะเภสัชศาสตร์	30	29	96.67
คณะสาธารณสุขศาสตร์	30	30	100.00
คณะพยาบาลศาสตร์	30	30	100.00
โครงการจัดตั้งคณะสัตวแพทยศาสตร์และสัตวศาสตร์	30	29	96.67
รวม	150	148	98.67
รวมทั้งสิ้น	540	522	96.67

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (Statistical Package for the Social Sciences for Windows - SPSS) โดยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คณะที่สังกัด ประสบการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ และข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งทั้ง 2 ตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การกำหนดความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์จากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 กำหนด ดังนี้

4.51 - 5.00	มีความสามารถ / มีปัญหามากที่สุด (มส)
3.51 - 4.50	มีความสามารถ / มีปัญหามาก (ม)
2.51 - 3.50	มีความสามารถ / มีปัญหาปานกลาง (ป)
1.51 - 2.50	มีความสามารถ / มีปัญหาน้อย (น)
1.00 - 1.50	มีความสามารถ / มีปัญหาน้อยที่สุด (นส)

สำหรับข้อมูลในส่วนที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตอบหรือตอบว่าไม่ประสบปัญหาได้ กำหนดให้ค่าน้ำหนักเป็นศูนย์ และไม่นำมาคำนวณหาค่าทางสถิติ

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับสำนักวิทยบริการและสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ของคำตอบ และใช้การวิเคราะห์โดยจัดกลุ่มคำตอบที่ได้เป็นด้านต่างๆ โดยในแต่ละด้านจะเรียงตามความถี่ของคำตอบ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนประชากร
f	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าทางสถิติ และสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปแบบตารางและการบรรยายประกอบตาราง ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ส่วนการสรุปและอภิปรายผล รวมทั้งข้อเสนอแนะ นำเสนอในบทที่ 5

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาการรู้สึกริชากรรณเทคโดยใช่วิธีการประเมินตนเอง (Self-Assessment) เพียงวิธีเดียว
2. มาตรฐานการรู้สึกริชากรรณเทคที่นำมาใช้ ในการวิจัย ได้เลือกเฉพาะมาตรฐานที่มีความเหมาะสมกับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จึงไม่ครอบคลุมการศึกษการรู้สึกริชากรรณเทคในบางเรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 3-4)
ตอนที่ 2	ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ตารางที่ 5-16)
ตอนที่ 3	ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ (ตารางที่ 17-19)
ตอนที่ 4	ข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จำแนกนิสิตออกเป็น 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

การนำเสนอข้อมูลในตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และประสบการณ์การเข้ารับการอบรมจากห้องสมุด ผลปรากฏดังนี้

1.1 ประสบการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาประสบการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 3) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 313 คน (ร้อยละ 59.96) เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาจำนวน 196 คน (ร้อยละ 37.55) ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา จำนวนน้อยที่สุด 5 คน (ร้อยละ 1.53) เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 จำนวนมากที่สุด 143 คน (ร้อยละ 70.79) ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา รองลงมาจำนวน 52 คน
 (ร้อยละ 25.74) เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 จำนวนน้อยที่สุด 7 คน (ร้อยละ 3.47) เคยเรียนรายวิชาการทำรายงานการค้นคว้า

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีจำนวนมากที่สุด 152 คน (ร้อยละ 88.37)
 เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาจำนวน
 19 คน (ร้อยละ 11.05) ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา จำนวนน้อยที่สุด 1 คน (ร้อยละ 0.58) เคยเรียน
 รายวิชาการทำรายงานการค้นคว้า

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวนมากที่สุด 109 คน (ร้อยละ 73.65)
 เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาจำนวน
 34 คน (ร้อยละ 22.97) ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา จำนวนน้อยที่สุด 5 คน (ร้อยละ 3.38) เคยเรียน
 ทั้ง 2 รายวิชา

ตารางที่ 3 ประสพการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ จำแนกตาม กลุ่มสาขาวิชา

ประสพการณ์ การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การรู้สารสนเทศ	มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์		วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี		วิทยาศาสตร์ สุขภาพ		รวม	
	(N = 202)		(N = 172)		(N = 148)		(N = 522)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคยเรียนรายวิชา 0012003 เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต	52	25.74	152	88.37	109	73.65	313	59.96
เคยเรียนรายวิชา 0012004 การทำ รายงานการค้นคว้า	7	3.47	1	0.58	-	-	8	1.53
เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา	-	-	-	-	5	3.38	5	0.96
ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา	143	70.79	19	11.05	34	22.97	196	37.55

1.2 ประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุด

จากการศึกษาประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุดของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 4) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 330 คน (ร้อยละ 63.22) ไม่เคยเข้ารับการอบรม รองลงมาจำนวน 164 คน (ร้อยละ 31.42) เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) และการประชุมนิเทศ แนะนำการใช้ห้องสมุด จำนวนน้อยที่สุด 12 คน (ร้อยละ 2.30) เคยเข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรมการจัดการรายการบรรณานุกรม Endnote

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนมากที่สุด 144 คน (ร้อยละ 71.29) ไม่เคยเข้ารับการอบรม รองลงมาจำนวน 44 คน (ร้อยละ 21.78) เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) และการประชุมนิเทศแนะนำการใช้ห้องสมุด จำนวนน้อยที่สุด 3 คน (ร้อยละ 1.49) เคยเข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรมการจัดการรายการบรรณานุกรม Endnote

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีจำนวนมากที่สุด 108 คน (ร้อยละ 62.79) ไม่เคยเข้ารับการอบรม รองลงมาจำนวน 61 คน (ร้อยละ 35.47) เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) และการประชุมนิเทศแนะนำการใช้ห้องสมุด จำนวนน้อยที่สุด 2 คน (ร้อยละ 1.16) เคยเข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรมการจัดการรายการบรรณานุกรม Endnote

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวนมากที่สุด 78 คน (ร้อยละ 52.70) ไม่เคยเข้ารับการอบรม รองลงมาจำนวน 59 คน (ร้อยละ 39.86) เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) และการประชุมนิเทศแนะนำการใช้ห้องสมุด จำนวนน้อยที่สุด 6 คน (ร้อยละ 4.05) เคยเข้ารับการอบรมการเขียนบรรณานุกรม

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพการอบรมจากห้องสมุด จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ประสิทธิภาพการอบรมจากห้องสมุด	มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์		วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี		วิทยาศาสตร์ สุขภาพ		รวม	
	(N = 202)		(N = 172)		(N = 148)		(N = 522)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) และการปฐมนิเทศ แนะนำการใช้ห้องสมุด	44	21.78	61	35.47	59	39.86	164	31.42
เคยเข้ารับการอบรมการสืบค้นข้อมูล จากฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ และการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	23	11.39	31	18.02	40	27.03	94	18.01
เคยเข้ารับการอบรมการเขียน บรรณานุกรม	9	4.46	11	6.40	6	4.05	26	4.98
เคยเข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรม การจัดการรายการบรรณานุกรม Endnote	3	1.49	2	1.16	7	4.73	12	2.30
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	144	71.29	108	62.79	78	52.70	330	63.22

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การนำเสนอข้อมูลในตอนที่ 2 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามเกณฑ์ 4 ด้าน คือ การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ผลปรากฏดังนี้

จากการศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 5) พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความสามารถของนิสิตอยู่ในระดับมาก (3.67) เมื่อพิจารณาระดับความสามารถตามเกณฑ์ 4 ด้าน พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการใช้สารสนเทศ (3.72) ด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ (3.71) ด้านการประเมินสารสนเทศ (3.68) และด้านการเข้าถึงสารสนเทศ (3.57)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตมีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 กลุ่ม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (3.73) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (3.68) และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (3.60) และเมื่อพิจารณาความสามารถของนิสิตในแต่ละกลุ่ม พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการรู้สารสนเทศ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมากที่สุดมี 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการใช้สารสนเทศ (3.67) ด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ (3.64) และด้านการประเมินสารสนเทศ (3.59) สำหรับในระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ (3.48)

ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้านเช่นเดียวกัน โดยนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีระดับความสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการใช้สารสนเทศ (3.72) ด้านการประเมินสารสนเทศ (3.71) ด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ (3.68) และด้านการเข้าถึงสารสนเทศ (3.62)

* ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับความสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ (3.80) ด้านการใช้สารนิเทศ (3.77) ด้านการประเมินสารนิเทศ (3.73) และด้านการเข้าถึงสารนิเทศ (3.62)

ตารางที่ 5 การรู้สารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามเกณฑ์ 4 ด้าน

เกณฑ์การรู้สารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์			วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			วิทยาศาสตร์สุขภาพ			รวม		
	(N = 202)			(N = 172)			(N = 148)			(N = 522)		
	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
การกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ	3.64	0.81	ม	3.68	0.74	ม	3.80	0.73	ม	3.71	0.76	ม
การเข้าถึงสารนิเทศ	3.48	0.91	ป	3.62	0.89	ม	3.62	0.83	ม	3.57	0.88	ม
การประเมินสารนิเทศ	3.59	0.78	ม	3.71	0.78	ม	3.73	0.75	ม	3.68	0.77	ม
การใช้สารนิเทศ	3.67	0.78	ม	3.72	0.77	ม	3.77	0.70	ม	3.72	0.75	ม
รวม	3.60	0.82	ม	3.68	0.80	ม	3.73	0.75	ม	3.67	0.79	ม

สำหรับรายละเอียดการรู้สารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามตามเกณฑ์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ ด้านการเข้าถึงสารนิเทศ ด้านการประเมินสารนิเทศ และด้านการใช้สารนิเทศ ผลปรากฏดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ

จากการศึกษาความสามารถในการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 6) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านย่อย คือ การระบุความต้องการสารนิเทศ และการระบุขอบเขตของสารนิเทศ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ การระบุความต้องการสารนิเทศ (3.79) และการระบุขอบเขตของสารนิเทศ (3.63)

เมื่อจำพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การระบุความต้องการสารนิเทศ (3.72, 3.78 และ 3.86 ตามลำดับ)

ตารางที่ 6 ด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ

การกำหนดสารนิเทศ ที่ต้องการ	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์			วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี			วิทยาศาสตร์ สุขภาพ			รวม		
	(N = 202)			(N = 172)			(N = 148)			(N = 522)		
	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
การระบุความต้องการสารนิเทศ	3.72	0.76	ม	3.78	0.74	ม	3.86	0.72	ม	3.79	0.74	ม
การระบุขอบเขตของสารนิเทศ	3.56	0.85	ม	3.58	0.73	ม	3.74	0.73	ม	3.63	0.77	ม

2.1.1 การระบุความต้องการสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในด้านการระบุความต้องการสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 7) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 3 รายการ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 3 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตสามารถระบุแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.84) นิสิตสามารถกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้โดยพิจารณาจากหลักในการเลือกเรื่อง (3.78) และนิสิตสามารถระบุรูปแบบและประเภทของทรัพยากรสารนิเทศที่ต้องการได้ (3.75)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากทั้ง 3 รายการเช่นเดียวกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถระบุแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.77, 3.86 และ 3.90 ตามลำดับ) รองลงมานิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในการกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้โดยพิจารณาจากหลักในการเลือกเรื่อง (3.74 และ 3.88 ตามลำดับ) ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีความสามารถในการระบุรูปแบบและประเภทของทรัพยากรสารนิเทศที่ต้องการได้ (3.78)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 การระบุความต้องการสารนิเทศ

การระบุความต้องการสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้ โดยพิจารณาจากหลักในการเลือกเรื่อง (N=521)	201	3.74	0.81	ม	172	3.71	0.74	ม	148	3.88	0.67	ม	3.78	0.74	ม
นิสิตสามารถระบุแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (N=522)	202	3.77	0.71	ม	172	3.86	0.76	ม	148	3.90	0.73	ม	3.84	0.73	ม
นิสิตสามารถระบุรูปแบบและประเภทของทรัพยากรสารนิเทศที่ต้องการได้ (N=522)	202	3.65	0.77	ม	172	3.78	0.73	ม	148	3.81	0.75	ม	3.75	0.75	ม

2.1.2 การระบุขอบเขตของสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการระบุขอบเขตของสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 8) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 4 รายการ พบว่า นิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ ในระดับมาก 3 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขตและประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (3.78) นิสิตสามารถวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานประกอบการเรียนหรือการศึกษาค้นคว้าได้ (3.65) นิสิตสามารถปรับปรุงขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษาให้กว้างขึ้นหรือแคบลงตามความเหมาะสมได้ (3.62) ในระดับปานกลางมี 1 รายการ คือ นิสิตสามารถแก้ไขปรับปรุงโครงเรื่องได้ (3.46)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีระดับความสามารถ 2 ระดับ เช่นเดียวกัน คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมากมี 3 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (3.68 และ 3.72 ตามลำดับ) รองลงมา คือ นิสิตสามารถวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานประกอบการเรียนหรือการศึกษาค้นคว้าได้ (3.60 และ 3.62 ตามลำดับ) ในระดับปานกลางมี 1 รายการ คือ นิสิตสามารถแก้ไขปรับปรุงโครงเรื่องได้ (3.44 และ 3.35 ตามลำดับ)

ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับความสามารถในระดับมากทุกรายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (3.93) นิสิตสามารถปรับปรุงขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษาให้กว้างขึ้นหรือแคบลงตามความเหมาะสมได้ และนิสิตสามารถวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานประกอบการเรียนหรือการศึกษาค้นคว้าได้ (3.72 เท่ากัน) และนิสิตสามารถแก้ไขปรับปรุงโครงเรื่องได้ (3.58)

ตารางที่ 8 การระบุขอบเขตของสารนิเทศ

การระบุขอบเขตของสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถกำหนดขอบเขต / ประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (N=522)	202	3.68	0.78	ม	172	3.72	0.74	ม	148	3.93	0.70	ม	3.78	0.74	ม
นิสิตสามารถปรับปรุงขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษา ให้กว้างขึ้นหรือแคบลงตามความเหมาะสมได้ (N=520)	201	3.53	0.84	ม	171	3.61	0.71	ม	148	3.72	0.70	ม	3.62	0.75	ม
นิสิตสามารถวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ เขียนรายงานประกอบการเรียนหรือการศึกษาค้นคว้าได้ (N=518)	200	3.60	0.98	ม	170	3.62	0.70	ม	148	3.72	0.73	ม	3.65	0.80	ม
นิสิตสามารถแก้ไขปรับปรุงโครงเรื่องได้ (N=519)	201	3.44	0.81	ป	171	3.35	0.77	ป	147	3.58	0.79	ม	3.46	0.79	ป

2.2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 9) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านย่อย คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ การสร้างและการใช้กลยุทธ์การสืบค้น พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (3.58) และการสร้างและการใช้กลยุทธ์การสืบค้น (3.57)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสามารถในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (3.49) การสร้างและการใช้กลยุทธ์การสืบค้น (3.46)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (3.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ การสร้างและการใช้กลยุทธ์การสืบค้น (3.63)

ตารางที่ 9 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ

การเข้าถึงสารสนเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์			วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			วิทยาศาสตร์สุขภาพ			รวม		
	(N = 202)			(N = 172)			(N = 148)			(N = 522)		
	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ	3.49	0.85	ป	3.63	0.82	ม	3.61	0.82	ม	3.58	0.83	ม
การสร้างและการใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ	3.46	0.96	ป	3.61	0.96	ม	3.63	0.83	ม	3.57	0.92	ม

2.2.1 การเลือกวิธีการสืบค้นสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการเลือกวิธีการสืบค้นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 10) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 15 รายการ พบว่า นิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมากมี 8 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.17) ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้ (3.83) และนิสิตสามารถกำหนดวิธีในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม (3.79) ส่วนในระดับปานกลางมี 7 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (3.48) นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และการวิจัยได้ (3.46) และนิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลซีแหล่งวารสารในประเทศไทย (Journal Link) ได้ (3.41)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถ 2 ระดับเช่นเดียวกัน คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสามารถในระดับมาก 6 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.06) นิสิตสามารถกำหนดวิธีในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม (3.73) ในการทำรายงาน หรือการศึกษา ค้นคว้า นิสิตสามารถใช้วิธีการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศหลายวิธีร่วมกันได้ และในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้ (3.62 เท่ากัน) ส่วนในระดับปานกลาง มี 9 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (3.45) นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดเรียงหนังสือและสามารถค้นหาหนังสือบนชั้นได้ (3.44) และนิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บไตรีกทอรี่ได้ (3.42)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีความสามารถในระดับมาก 10 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.18) ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้ (3.83) และนิสิตสามารถกำหนดวิธีในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม (3.81) ส่วนในระดับปานกลาง มี 5 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารในประเทศไทย (Journal Link) (3.50) นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้ และนิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลดรรชนีวารสารได้ (3.43 เท่ากัน) และนิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (STKS) ได้ (3.42)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมาก 8 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.27) ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้ (4.03) นิสิตสามารถกำหนดวิธีในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม และในการทำรายงาน หรือการศึกษาค้นคว้า นิสิตสามารถใช้วิธีการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศหลายวิธีร่วมกันได้ (3.84 เท่ากัน) ส่วนในระดับปานกลาง มี 7 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (3.48) นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และการวิจัยได้ (3.43) และนิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารในประเทศไทย (Journal Link) (3.35)

ตารางที่ 10 การเลือกวิธีการสืบค้นสารนิเทศ

การเลือกวิธีการสืบค้นสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถกำหนดวิธีในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ ที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม (N=522)	202	3.73	0.86	ม	172	3.81	0.75	ม	148	3.84	0.69	ม	3.79	0.77	ม
ในการทำรายงาน หรือการศึกษาค้นคว้า นิสิตสามารถ ใช้วิธีการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศหลายวิธีร่วมกันได้ (N=522)	202	3.62	0.77	ม	172	3.76	0.72	ม	148	3.84	0.74	ม	3.74	0.74	ม
ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิต สามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้ (N=522)	202	3.62	0.85	ม	172	3.83	0.86	ม	148	4.03	0.77	ม	3.83	0.83	ม
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล ออนไลน์ (Online Databases) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (N=520)	201	3.45	0.89	ป	171	3.52	0.80	ม	148	3.48	0.88	ป	3.48	0.86	ป
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์และการวิจัยได้ (N=521)	202	3.41	0.86	ป	171	3.54	0.81	ม	148	3.43	0.91	ป	3.46	0.86	ป
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (N=519)	201	3.61	0.79	ม	170	3.71	0.78	ม	148	3.59	0.88	ม	3.64	0.82	ม
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล สหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้ (N=519)	200	3.30	0.89	ป	171	3.43	0.87	ป	148	3.24	0.91	ป	3.32	0.89	ป
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล เอกสารอิเล็กทรอนิกส์โครงการ ThaiLIS (TDC) ได้ (N=518)	199	3.26	0.85	ป	172	3.41	0.83	ป	147	3.22	0.96	ป	3.30	0.88	ป
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ไทย (STKS) ได้ (N=517)	199	3.22	0.93	ป	170	3.42	0.79	ป	148	3.33	0.94	ป	3.32	0.89	ป

ตารางที่ 10 การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (ต่อ)

การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูลชี้แหล่ง วารสารในประเทศไทยได้ (N=521)	202	3.39	0.86	ป	171	3.50	0.84	ป	148	3.35	0.85	ป	3.41	0.85	ป
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล ดรรชนีวารสารได้ (N=522)	202	3.23	0.84	ป	172	3.43	0.76	ป	148	3.31	0.89	ป	3.32	0.83	ป
นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากเว็บไดเรกทอรีได้ (N=521)	202	3.42	0.88	ป	171	3.71	0.94	ม	148	3.72	0.78	ม	3.62	0.87	ม
ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (N=522)	202	4.06	0.81	ม	172	4.18	0.86	ม	148	4.27	0.78	ม	4.17	0.82	ม
นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดเรียงหนังสือและสามารถค้นหา หนังสือบนชั้นได้ (N=520)	201	3.44	0.81	ป	171	3.59	0.85	ม	148	3.70	0.72	ม	3.58	0.79	ม
นิสิตสามารถนำรายการอ้างอิง / บรรณานุกรมทำยเล่ม หนังสือ หรือบทความไปใช้ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศได้ (N=519)	199	3.57	0.79	ม	172	3.60	0.79	ม	148	3.74	0.65	ม	3.64	0.74	ม

2.2.2 การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 11) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 14 รายการ พบว่า นิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมากมี 8 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษา (3.81) นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ (3.80) และนิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลงหรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ (3.78) ส่วนในระดับปานกลางมี 6 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถใช้รายการคำค้นที่ฐานข้อมูลนั้นจัดทำขึ้นได้ (3.47) นิสิตสามารถสืบค้นคำที่เป็นวลีโดยใช้เครื่องหมายัญประกาศเพื่อสืบค้นวลีที่เป็นชื่อเฉพาะ ประกอบด้วยคำหลายคำ และต้องเรียงลำดับคำตามนั้นได้ (3.46) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้คำเชื่อม OR เพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดเหมือนกันไว้ด้วยกันและเพิ่มปริมาณข้อมูล/สารนิเทศให้มากขึ้น (3.45)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน มีรายละเอียดดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสามารถในระดับมาก 5 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ (3.88) นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษา (3.77) และนิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ (3.71) ส่วนในระดับปานกลางมี 9 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกสำคัญไปสู่หัวเรื่องได้ (3.46) นิสิตสามารถจำกัดผลการสืบค้นให้ตรงกับที่ต้องการได้ (3.41) และนิสิตสามารถใช้รายการคำค้นที่ฐานข้อมูลนั้นจัดทำขึ้นได้ (3.38)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีระดับความสามารถในระดับมาก 12 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ และนิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลงหรือคำที่มีความ

เกี่ยวข้องกันได้ (3.84 เท่ากัน) นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.78) และในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกคำสำคัญไปสู่หัวเรื่องได้ (3.73) ส่วนในระดับปานกลางมี 2 รายการเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตสามารถประยุกต์การใช้คำเชื่อม AND, OR, NOT เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศที่ต้องการได้ (3.47) และนิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้การตัดตัวสะกด (Truncation) ซึ่งเป็นการใช้เครื่องหมายในการตัดคำได้ (3.31)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมาก 11 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.88) นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ (3.86) และนิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลงหรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ (3.79) ส่วนในระดับปานกลางมี 3 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้คำเชื่อม NOT หรือเครื่องหมายลบเพื่อจำกัดผลการสืบค้นให้แคบลง โดยไม่ให้สืบค้นเอกสารที่มีคำค้นหลัง NOT ได้ (3.45) นิสิตสามารถประยุกต์การใช้คำเชื่อม AND, OR, NOT เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศที่ต้องการได้ (3.41) และนิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้การตัดตัวสะกด (Truncation) ซึ่งเป็นการใช้เครื่องหมายในการตัดคำได้ (3.27)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ

การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (N=522)	202	3.77	0.77	ม	172	3.78	0.77	ม	148	3.88	0.75	ม	3.81	0.76	ม
นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ (N=522)	202	3.88	2.20	ม	172	3.63	0.79	ม	148	3.75	0.71	ม	3.75	1.23	ม
นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ (N=522)	202	3.71	0.84	ม	172	3.84	0.75	ม	148	3.86	0.79	ม	3.80	0.79	ม
ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกคำสำคัญไปสู่อะไรก็ได้ (N=522)	202	3.46	0.88	ป	172	3.73	0.82	ม	148	3.78	0.73	ม	3.66	0.81	ม
นิสิตสามารถสืบค้นโดยการใส่คำเชื่อม AND หรือเครื่องหมายวงเล็บเพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดต่างกันเข้าไว้ด้วยกันและลดปริมาณข้อมูล/สารนิเทศที่มีปริมาณมากเกินไปได้ (N=522)	202	3.37	0.90	ป	172	3.68	0.82	ม	148	3.68	0.82	ม	3.58	0.85	ม
นิสิตสามารถสืบค้นโดยการใส่คำเชื่อม OR เพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดเหมือนกันไว้ด้วยกันและเพิ่มปริมาณข้อมูล / สารนิเทศให้มากขึ้นได้ (N=522)	202	3.27	0.93	ป	172	3.53	0.86	ม	148	3.56	0.86	ม	3.45	0.88	ป
นิสิตสามารถสืบค้นโดยการใส่คำเชื่อม NOT หรือเครื่องหมายลบ เพื่อจำกัดผลการสืบค้นให้แคบลงโดยไม่ให้สืบค้นเอกสารที่มีคำค้นหลัง NOT ได้ (N=521)	201	3.28	0.86	ป	172	3.52	0.96	ม	148	3.45	0.84	ป	3.42	0.89	ป

ตารางที่ 11 การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ (ต่อ)

การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถประยุกต์การใช้คำเชื่อม AND, OR, NOT เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศที่ต้องการได้ (N=522)	202	3.22	0.87	ป	172	3.47	0.88	ป	148	3.41	0.95	ป	3.37	0.90	ป
นิสิตสามารถสืบค้นโดยการทำการตัดตัวสะกด (Truncation) ซึ่งเป็นการใช้เครื่องหมายในการตัดคำได้ (N=521)	202	3.08	0.90	ป	171	3.31	0.91	ป	148	3.27	0.94	ป	3.22	0.92	ป
นิสิตสามารถจำกัดผลการสืบค้นให้ตรงกับที่ต้องการได้ (N=522)	202	3.41	0.90	ป	172	3.55	0.81	ม	148	3.61	0.80	ม	3.52	0.84	ม
นิสิตสามารถใช้รายการคำค้นที่ฐานข้อมูลนั้นจัดทำขึ้นได้ (N=522)	202	3.38	0.90	ป	172	3.51	0.81	ม	148	3.52	0.86	ม	3.47	0.86	ป
นิสิตสามารถสืบค้นคำที่เป็นวลีโดยใช้เครื่องหมาย อัญประกาศ “.....” เพื่อสืบค้นวลีที่เป็นชื่อเฉพาะ ประกอบด้วยคำหลายคำ และต้องเรียงลำดับคำตามนั้นได้ (N=522)	202	3.34	0.90	ป	172	3.52	0.88	ม	148	3.53	0.89	ม	3.46	0.89	ป
นิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลง หรือคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องได้ (N=522)	202	3.70	0.80	ม	172	3.84	2.48	ม	148	3.79	0.82	ม	3.78	1.37	ม
นิสิตสามารถนำกลยุทธ์การสืบค้นแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ ร่วมกันได้ (N=522)	202	3.54	0.80	ม	172	3.63	0.85	ม	148	3.70	0.85	ม	3.62	0.83	ม

2.3 ด้านการประเมินสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการประเมินสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 12) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 5 รายการ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 5 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (3.83) นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอกับโครงเรื่องที่วางไว้ (3.67) และนิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าข้อมูล / สารนิเทศ (3.66)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 5 รายการ โดยค่าเฉลี่ยความสามารถ 3 ลำดับแรกของนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คือ นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (3.68) นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอกับโครงเรื่องที่วางไว้ (3.61) และนิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าควรมีการปรับปรุงวิธีการกลยุทธ์ และคำที่ใช้ในการสืบค้น เมื่อได้ข้อมูล/สารนิเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือมีปริมาณเอกสารมากหรือน้อยเกินไป (3.58)

สำหรับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คือ นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (3.90) นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าข้อมูล/สารนิเทศ (3.72) และนิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอกับโครงเรื่องที่วางไว้ (3.69) และค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (3.91) นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักการประเมินคุณค่าของข้อมูล/สารนิเทศที่ได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และนิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอกับโครงเรื่องที่วางไว้ (3.70 เท่ากัน) และนิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าข้อมูล/สารนิเทศ (3.69)

ตารางที่ 12 ด้านการประเมินสารนิเทศ

การประเมินสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าของข้อมูล / สารนิเทศ (N=522)	202	3.57	0.76	ม	172	3.72	0.83	ม	148	3.69	0.75	ม	3.66	0.78	ม
นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักการประเมินคุณค่าของข้อมูล / สารนิเทศที่ได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (N=522)	202	3.52	0.79	ม	172	3.62	0.72	ม	148	3.70	0.76	ม	3.61	0.76	ม
นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (N=522)	202	3.68	0.77	ม	172	3.90	0.74	ม	148	3.91	0.77	ม	3.83	0.76	ม
นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าควรมีการปรับปรุงวิธีการ กลยุทธ์ และคำที่ใช้ในการสืบค้น เมื่อได้ข้อมูล / สารนิเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือมีปริมาณเอกสารมากหรือน้อยเกินไป (N=522)	202	3.58	0.81	ม	172	3.63	0.82	ม	148	3.64	0.74	ม	3.62	0.79	ม
นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอกับโครงเรื่องที่วางไว้ (N=522)	202	3.61	0.79	ม	172	3.69	0.79	ม	148	3.70	0.72	ม	3.67	0.77	ม

2.4 ด้านการใช้สารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการใช้สารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 13) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านย่อย คือ การนำสารนิเทศไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ การนำสารนิเทศไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.87) และการอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ (3.56)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้านเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ การนำสารนิเทศไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.80, 3.86 และ 3.95 ตามลำดับ) และการอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ (3.53, 3.57 และ 3.58 ตามลำดับ)

ตารางที่ 13 ด้านการใช้สารนิเทศ

การใช้สารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์			วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			วิทยาศาสตร์สุขภาพ			รวม		
	(N = 202)			(N = 172)			(N = 148)			(N = 522)		
	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
การนำสารนิเทศไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.80	0.76	ม	3.86	0.76	ม	3.95	0.67	ม	3.87	0.73	ม
การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ	3.53	0.80	ม	3.57	0.77	ม	3.58	0.73	ม	3.56	0.77	ม

2.4.1 การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความสามารถในการนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 14) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 2 รายการ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ นิสิตสามารถนำข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไปใช้ได้เหมาะสมตามความต้องการ (3.95) และนิสิตสามารถสรุปความจากเรื่องที้อ่านแล้วนำมาประยุกต์กับความรู้เดิมของตนเองได้ (3.79)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตสามารถนำข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไปใช้ได้เหมาะสมตามความต้องการ (3.85, 3.96 และ 4.05 ตามลำดับ) นิสิตสามารถสรุปความจากเรื่องที้อ่านแล้วนำมาประยุกต์กับความรู้เดิมของตนเองได้ (3.75, 3.76 และ 3.85 ตามลำดับ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตสามารถนำข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไป ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการ (N=522)	202	3.85	0.76	ม	172	3.96	0.83	ม	148	4.05	0.65	ม	3.95	0.75	ม
นิสิตสามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่าน แล้วนำมาประยุกต์ กับความรู้เดิมของตนเองได้ (N=517)	199	3.75	0.76	ม	170	3.76	0.69	ม	148	3.85	0.69	ม	3.79	0.71	ม

2.4.2 การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการอ้างอิงสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 15) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 4 รายการ พบว่านิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมากมี 3 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ (3.68) นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนอ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (3.58) และนิสิตสามารถจัดรูปแบบการอ้างอิงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (3.52) ส่วนในระดับปานกลางมี 1 รายการ คือ นิสิตมีความรู้และทักษะในการเขียนรายการบรรณานุกรมของทรัพยากรสารนิเทศแต่ละประเภทได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (3.46)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีความสามารถในระดับมาก 2 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ (3.66 และ 3.68 ตามลำดับ) และนิสิตมีความรู้และสามารถเขียนอ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (3.53 และ 3.60 ตามลำดับ) ในระดับปานกลางมี 2 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตสามารถจัดรูปแบบการอ้างอิงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (3.50 และ 3.53 ตามลำดับ) และนิสิตมีความรู้และทักษะในการเขียนบรรณานุกรมของทรัพยากรสารนิเทศแต่ละประเภทได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (3.44 และ 3.48 ตามลำดับ)

ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับความสามารถในระดับมาก 3 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ (3.70) นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนอ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (3.60) และนิสิตสามารถจัดรูปแบบการอ้างอิงแทรกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (3.54) ในระดับปานกลางมี 1 รายการ คือ นิสิตมีความรู้และทักษะในการ

เขียนบรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัย
กำหนด (3.47)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ด้านการอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ

การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มา ของข้อมูล / สารนิเทศ (N=521)	202	3.66	0.80	ม	171	3.68	0.73	ม	148	3.70	0.70	ม	3.68	0.74	ม
นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนอ้างอิงได้ถูกต้องตาม หลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (N=522)	202	3.53	0.76	ม	172	3.60	0.80	ม	148	3.60	0.76	ม	3.58	0.77	ม
นิสิตสามารถจัดรูปแบบการอ้างอิงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (N=521)	202	3.50	0.85	ป	171	3.53	0.80	ป	148	3.54	0.72	ม	3.52	0.79	ม
นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนรายการบรรณานุกรม ของทรัพยากรสารนิเทศแต่ละประเภทได้ถูกต้องตาม หลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (N=522)	202	3.44	0.78	ป	172	3.48	0.75	ป	148	3.47	0.73	ป	3.46	0.75	ป

ตอนที่ 3 ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ

การนำเสนอข้อมูลในตอนี่ 3 เป็นการศึกษาถึงปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วย ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น และปัญหาด้านอื่นๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ

จากการศึกษาปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 16) พบว่า นิสิตประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ในระดับปานกลางมี 2 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ปัญหาด้านอื่นๆ (2.70) ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (2.63) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา คือ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.44)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประสบปัญหา 2 ระดับเช่นเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย มีรายละเอียดดังนี้ คือ

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบปัญหาในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ปัญหาด้านอื่นๆ (2.98) และปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (2.86) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.74)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีประสบปัญหาในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (2.66) และปัญหาด้านอื่นๆ (2.62) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.44)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพประสบปัญหาในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านอื่นๆ (2.51) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (2.39) และปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.13)

ตารางที่ 16 ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ

ปัญหาในการเข้าถึง สารนิเทศ	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์			วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี			วิทยาศาสตร์ สุขภาพ			รวม		
	(N = 202)			(N = 172)			(N = 148)			(N = 522)		
	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น	2.86	1.12	ป	2.66	1.27	ป	2.39	1.25	น	2.63	1.21	ป
ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น	2.74	1.20	น	2.44	1.30	น	2.13	1.24	น	2.44	1.24	น
ปัญหาด้านอื่นๆ	2.98	1.16	ป	2.62	1.24	ป	2.51	1.27	ป	2.70	1.23	ป

3.2 ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น

จากการศึกษาปัญหาด้านวิธีการสืบค้นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 17) ซึ่งจำแนกเป็น 13 ปัญหา พบว่า นิสิตจำนวน 514-522 คน ประสบปัญหาด้านวิธีการสืบค้นในระดับปานกลางและระดับน้อย สำหรับปัญหาที่นิสิตประสบในระดับปานกลางมี 9 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (2.95) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (2.82) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้และนิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้ (2.79 เท่ากัน) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 4 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสื่อสตรีมมิ่งและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ และนิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโดเร็กทอรีได้ (2.41 เท่ากัน) นิสิตไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสือ/วารสารจากชั้น (2.32) และนิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) ได้ (2.21)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่านิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประสบปัญหา 2 ระดับเช่นเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย มีรายละเอียดดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 197-202 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย สำหรับปัญหาที่นิสิตประสบในระดับปานกลางมี 12 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (3.20) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้ (3.05) และนิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้ (3.04) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา คือ นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (2.07)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จำนวน 169-172 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย สำหรับปัญหาที่นิสิตประสบในระดับปานกลางมี 10 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (2.97) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (2.84) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้ (2.77) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 3 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโดเร็กทอรีได้ (2.46) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) ได้ (2.33) และนิสิตไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสือ/วารสารจากชั้น (2.30)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 148 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย สำหรับปัญหาที่นิสิตประสบในระดับปานกลางมี 7 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (2.68) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (2.62) และนิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้ (2.61) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 6 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (2.45) นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลดรรชนีวารสารได้ (2.44) และนิสิตไม่สามารถปรับปรุงวิธีการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศได้ (2.24)

ตารางที่ 17 ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น

ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิติตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (N=522)	202	3.20	1.06	ป	172	2.97	1.25	ป	148	2.68	1.36	ป	2.95	1.22	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล ออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ (N=522)	202	3.01	0.99	ป	172	2.84	1.12	ป	148	2.62	1.28	ป	2.82	1.13	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์และงานวิจัยได้ (N=520)	201	3.04	1.04	ป	171	2.77	1.12	ป	148	2.55	1.21	ป	2.79	1.12	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (N=516)	198	2.07	1.09	น	170	2.71	1.23	ป	148	2.45	1.14	น	2.41	1.15	น
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล สหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้ (N=517)	198	3.05	1.06	ป	171	2.70	1.21	ป	148	2.61	1.20	ป	2.79	1.16	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โครงการ ThaiLIS ได้ (N=520)	201	2.94	1.08	ป	171	2.73	1.18	ป	148	2.59	1.22	ป	2.75	1.16	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ไทย (STKS) ได้ (N=522)	202	2.96	1.06	ป	172	2.67	1.20	ป	148	2.55	1.18	ป	2.73	1.15	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล ชี้แหล่งวารสารในประเทศไทย Journal Link (N=522)	202	2.95	1.11	ป	172	2.65	1.25	ป	148	2.56	1.21	ป	2.72	1.19	ป
นิติตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูล ดรรชนีวารสาร (N=521)	201	3.02	1.10	ป	172	2.75	1.22	ป	148	2.44	1.21	น	2.74	1.18	ป

ตารางที่ 17 ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (ต่อ)

ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	<i>f</i>	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิตินิตินไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) ได้ (N=522)	202	2.51	1.38	ป	172	2.33	1.51	น	148	1.78	1.38	น	2.21	1.42	น
นิตินิตินไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากเว็บไดเรกทอรีได้ (N=522)	202	2.71	1.27	ป	172	2.46	1.37	น	148	2.07	1.35	น	2.41	1.33	น
นิตินิตินไม่สามารถปรับปรุงวิธีการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศได้ (N=522)	202	2.91	1.08	ป	172	2.67	1.32	ป	148	2.24	1.19	น	2.61	1.20	ป
นิตินิตินไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสือ / วารสารจากชั้น (N=514)	197	2.75	1.24	ป	169	2.30	1.56	น	148	1.92	1.31	น	2.32	1.37	น

3.3 ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น

จากการศึกษาปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 18) ซึ่งจำแนกเป็น 10 ปัญหา พบว่า นิสิตจำนวน 517-522 คน ประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย สำหรับปัญหาที่นิสิตประสบในระดับปานกลางมี 3 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.60) นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้ตรรกบูลีน AND OR NOT และเครื่องหมายบวก ลบ ในการเชื่อมคำค้นต่างๆ เข้าด้วยกัน และนิสิตไม่ทราบว่าสามารถจำกัดผลการสืบค้นได้ (2.51 เท่ากัน) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 7 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (2.50) นิสิตไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศได้ (2.46) และนิสิตไม่สามารถกำหนดคำที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ (2.45)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 201-202 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.89) นิสิตไม่ทราบว่าสามารถจำกัดผลการสืบค้นได้ (2.86) และนิสิตไม่ทราบวิธีการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (2.82)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จำนวน 169-172 คน ประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย สำหรับปัญหาที่นิสิตประสบในระดับปานกลางมี 2 ปัญหา คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.58) และนิสิตไม่ทราบวิธีการใช้ตรรกบูลีน AND OR NOT และเครื่องหมายบวก ลบ ในการเชื่อมคำค้นต่างๆ เข้าด้วยกัน (2.52) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 8 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (2.50) นิสิตไม่ทราบว่าสามารถจำกัดผลการสืบค้นได้ และนิสิตไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศได้ (2.47 เท่ากัน) และนิสิตไม่สามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศได้ (2.42)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 147-148 คน ประสบปัญหาในระดับน้อยทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.34) นิสิตไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศได้ (2.22) และนิสิตไม่สามารถกำหนดคำที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ (2.21)

ตารางที่ 18 ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น

ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
นิสิตไม่สามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศได้ (N=522)	202	2.71	1.22	ป	172	2.42	1.37	น	148	2.04	1.29	น	2.39	1.29	น
นิสิตไม่สามารถกำหนดคำที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ (N=521)	202	2.72	1.20	ป	171	2.41	1.32	น	148	2.21	1.24	น	2.45	1.25	น
นิสิตไม่สามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ (N=520)	201	2.55	1.20	ป	171	2.27	1.27	น	148	1.93	1.28	น	2.25	1.25	น
นิสิตไม่สามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลง หรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ (N=517)	200	2.68	1.19	ป	169	2.37	1.28	น	148	1.99	1.16	น	2.35	1.21	น
นิสิตไม่สามารถสืบค้นจากคำสำคัญ (Keyword) ไปสู่หัวเรื่อง (Subject) ได้ (N=519)	202	2.68	1.25	ป	170	2.39	1.35	น	147	2.00	1.29	น	2.36	1.30	น
นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้ตรรกะบูลีน AND, OR, NOT และเครื่องหมายบวก ลบ ในการเชื่อมคำค้นต่างๆ เข้าด้วยกัน (N=522)	202	2.81	1.16	ป	172	2.52	1.28	ป	148	2.19	1.24	น	2.51	1.23	ป
นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (N=522)	202	2.89	1.15	ป	172	2.58	1.24	ป	148	2.34	1.18	น	2.60	1.19	ป
นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (N=521)	202	2.82	1.21	ป	171	2.50	1.31	น	148	2.18	1.18	น	2.50	1.23	น
นิสิตไม่ทราบว่าสามารถจำกัดผลการสืบค้นได้ (N=521)	202	2.86	1.15	ป	171	2.47	1.27	น	148	2.20	1.29	น	2.51	1.24	ป
นิสิตไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ (N=522)	202	2.69	1.22	ป	172	2.47	1.26	น	148	2.22	1.23	น	2.46	1.24	น

3.4 ปัญหาด้านอื่นๆ

จากการศึกษาปัญหาด้านอื่นๆ ของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 19) ซึ่งจำแนกเป็น 14 ปัญหา พบว่า นิสิตจำนวน 515-522 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งว่าสถานะหนังสืออยู่บนชั้น (2.85) คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด (2.83) ข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไม่ตรงกับความต้องการ (2.82)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 201-202 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด (3.18) ข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไม่ตรงกับความต้องการ (3.14) นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (3.10)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลางและระดับน้อยเช่นเดียวกัน โดยนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จำนวน 167-172 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลาง 12 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (2.77) คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด (2.74) และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้นในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ (2.72) ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 2 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ห้องสมุดไม่มีป้าย/สัญลักษณ์เพื่อบอกที่ตั้งของทรัพยากรสารนิเทศที่ชัดเจน (2.48) และจำนวนผู้เข้ารับการอบรมมีมากเกินไปทำให้บรรณารักษ์อธิบายได้ไม่ทั่วถึง (2.37)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 147-148 คน ประสบปัญหาในระดับปานกลาง 7 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกดังนี้ คือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (2.69) ข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไม่ตรงกับความต้องการ (2.66) จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้นในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ (2.65)

ส่วนปัญหาที่นิสิตประสบในระดับน้อยมี 7 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คือ การจัดเรียงหนังสือบนชั้นค้นหาได้ยาก และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำทำให้เสียเวลาในการสืบค้น (2.49 เท่ากัน) นิสิตขาดความรู้และทักษะในการเขียนบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (2.48) และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้นในห้องสมุดเก่าหรือชำรุดทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้งาน (2.45)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ปัญหาด้านอื่นๆ

ปัญหาด้านอื่นๆ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด (N=515)	201	3.18	1.04	ป	167	2.74	1.21	ป	147	2.57	1.24	ป	2.83	1.16	ป
ข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไม่ตรงกับความต้องการ (N=520)	201	3.14	0.98	ป	171	2.66	1.20	ป	148	2.66	1.23	ป	2.82	1.14	ป
นิสัยขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศและทรัพยากรสารนิเทศ (N=520)	201	3.07	1.06	ป	171	2.57	1.11	ป	148	2.39	1.19	น	2.68	1.12	ป
การจัดเรียงหนังสือบนชั้นค้นหาได้ยาก (N=519)	202	3.03	1.15	ป	170	2.64	1.24	ป	147	2.49	1.22	น	2.72	1.20	ป
นิสัยค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบ แต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (N=520)	200	3.10	1.15	ป	172	2.77	1.18	ป	148	2.69	1.38	ป	2.85	1.24	ป
นิสัยขาดความรู้และทักษะในการเขียนอ้างอิงตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (N=522)	202	2.98	1.16	ป	172	2.67	1.12	ป	148	2.53	1.16	ป	2.73	1.15	ป
นิสัยขาดความรู้และทักษะในการเขียนรายการบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (N=522)	202	2.91	1.16	ป	172	2.65	1.19	ป	148	2.48	1.19	น	2.68	1.18	ป
จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้นในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ (N=519)	200	3.02	1.27	ป	172	2.72	1.27	ป	147	2.65	1.33	ป	2.80	1.29	ป
เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้นในห้องสมุดเก่าหรือชำรุด ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้งาน (N=518)	202	2.77	1.20	ป	168	2.61	1.30	ป	148	2.45	1.38	น	2.61	1.29	ป
เครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำทำให้เสียเวลาในการสืบค้น	201	2.87	1.24	ป	172	2.65	1.30	ป	148	2.49	1.39	น	2.67	1.31	ป

ตารางที่ 19 ปัญหาด้านอื่นๆ (ต่อ)

ปัญหาด้านอื่นๆ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี				วิทยาศาสตร์สุขภาพ				รวม		
	(N = 202)				(N = 172)				(N = 148)				(N = 522)		
	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	f	$\bar{x}$	S.D.	ปค	$\bar{x}$	S.D.	ปค
บรรณารักษ์บริการตอบคำถามมีบุคลิกที่เคร่งขรึมทำให้รู้สึกไม่กล้าเข้าไปสอบถาม หรือขอความช่วยเหลือ (N=522)	202	2.92	1.31	ป	172	2.65	1.30	ป	148	2.53	1.36	ป	2.70	1.32	ป
ห้องสมุดไม่มีป้าย / สัญลักษณ์เพื่อบอกที่ตั้งของทรัพยากรสารสนเทศที่ชัดเจน (N=521)	201	2.93	1.24	ป	172	2.48	1.39	น	148	2.27	1.31	น	2.56	1.31	ป
ระยะเวลาที่ห้องสมุดจัดการอบรมในหัวข้อต่างๆ สั้นเกินไป ทำให้ไม่สามารถเข้าใจรายละเอียดทั้งหมดได้ (N=522)	202	2.92	1.12	ป	172	2.56	1.34	ป	148	2.53	1.22	ป	2.67	1.23	ป
จำนวนผู้เข้ารับการอบรมมีมากเกินไป ทำให้บรรณารักษ์อธิบายได้ไม่ทั่วถึง (N=521)	202	2.86	1.20	ป	171	2.37	1.27	น	148	2.39	1.23	น	2.54	1.23	ป

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

นิติตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 173 คน ได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เกี่ยวกับการให้ความรู้ การอบรม และการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการ (202 คน)

4.1.1 ด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (19 คน)

- ควรจัดให้มีโครงการปฐมนิเทศหรือให้ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด และการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น เช่น การจัดอบรมวิธีการสืบค้นข้อมูล การหาหนังสือบนชั้น เป็นต้น (8 คน)
- ควรมีคำแนะนำวิธีการสืบค้นข้อมูลอยู่บริการจุดสืบค้น เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้นข้อมูลของนิสิต (5 คน)
- ควรมีบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่คอยให้บริการตรงจุดสืบค้น หากนิสิตมีปัญหาในการสืบค้นจะได้สอบถามได้ในทันที (2 คน)
- ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอบรมการสืบค้นข้อมูล/สารสนเทศให้มากกว่านี้ เพื่อให้นิสิตทราบอย่างทั่วถึง (1 คน)
- ควรมีการแนะนำการใช้ฐานข้อมูล เช่น DAO และฐานข้อมูลอื่นๆ เพราะมีการเข้าใช้น้อยเนื่องจากไม่ทราบข้อมูล (1 คน)
- อยากให้มีการสอนวิธีการสืบค้นแบบตัวต่อตัว (1 คน)
- ควรมีการจัดอบรมให้ครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุดให้ครบถ้วนถูกต้อง (1 คน)

4.1.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ (47 คน)

- ควรมีการจัดเรียงหนังสือให้เป็นระเบียบและเรียงตามเลขหมู่อย่างถูกต้อง เพื่อลดปัญหาการหาหนังสือไม่เจอทั้งที่สถานะหนังสืออยู่บนชั้น (38 คน)
- ควรเพิ่มจำนวนวารสารให้มากขึ้น และสามารถยืมวารสารได้ (2 คน)
- ควรเพิ่มระยะเวลาในการยืมหนังสือให้นานมากขึ้น (2 คน)
- ควรเพิ่มสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีจำนวนมากขึ้น (2 คน)
- ควรมีการจัดหนังสือแยกตามผู้แต่ง และแยกหนังสือตามคณะเพื่อง่ายต่อการค้นหา (1 คน)

- ควรมีสื่อวีดิทัศน์ที่ทันสมัย (1 คน)
- ควรนำหนังสือใหม่มาจัดแสดงให้น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนิสิตให้อ่าน (1 คน)

4.1.3 ด้านสถานที่และบรรยากาศ (34 คน)

- ควรจัดสถานที่สำหรับอ่านหนังสือให้เพียงพอต่อจำนวนนิสิตที่เข้ามาใช้บริการ (22 คน)
- ควรมีการตกแต่งห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่สวยงาม เช่น การตกแต่งด้วยต้นไม้เพื่อเพิ่มบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ (4 คน)
- อยากให้มีห้องสมุดในทุกอาคารเรียน เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าหาความรู้ของนิสิตในช่วงระหว่างเวลาเรียน (3 คน)
- ห้องสมุดมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับจำนวนนิสิตที่ไปใช้บริการ (2 คน)
- ควรมีการแยกที่สำหรับอ่านหนังสือและที่สำหรับใช้คอมพิวเตอร์เน็ตบุ๊กอย่างชัดเจน (1 คน)
- ควรปรับปรุงบรรยากาศในห้องอ่านหนังสือ 24 ชั่วโมงให้น่าอ่านมากกว่านี้ (1 คน)
- อุณหภูมิชั้น 3 ไม่ค่อยเย็น (1 คน)

4.1.4 ด้านบริการอินเทอร์เน็ต (22 คน)

- ควรเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนิสิต (13 คน)
- เครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำ (6 คน)
- ควรเพิ่มห้องอินเทอร์เน็ตเพื่อรองรับกับจำนวนนิสิตที่เข้าใช้บริการ (2 คน)
- สัญญาณ Wi-Fi มีความเร็วต่ำ (1 คน)

4.1.5 ด้านป้ายข้อมูล (8 คน)

- ควรมีป้ายบอกทางไปห้องสมุด (2 คน)
- ควรมีป้ายข้อมูลบอกสถานที่หลักของห้องสมุด เช่น หนังสือทั่วไป วารสาร ห้องอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (2 คน)
- ควรมีป้ายแจ้งที่เก็บหนังสือใช้แล้ว เพื่อป้องกันการนำหนังสือไปเก็บที่ชั้นด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้วางผิดที่ทำให้ค้นหาลำบาก (2 คน)

- ควรมีป้ายบอกหมวดหนังสืออย่างชัดเจน (1 คน)
- ป้ายเลขหมู่ที่ชั้น ดูยากและสับสน (1 คน)

4.1.6 ด้านระยะเวลาในการเปิดบริการ (6 คน)

- ห้องสมุดควรเปิดบริการ 24 ชั่วโมง (3 คน)
- ควรขยายระยะเวลาในการเปิดให้บริการเพิ่มมากขึ้น (2 คน)
- ห้องสมุดควรขยายห้องอ่านหนังสือ 24 ชั่วโมงให้ใหญ่ขึ้น (1 คน)

4.1.7 ด้านอื่นๆ (66 คน)

- สำนักวิทยบริการเป็นห้องสมุดที่ดี ทันสมัย มีทรัพยากรหลากหลายทั้งหนังสือ ตำรา ข้อมูลออนไลน์ต่างๆ หาหนังสือได้ง่าย มีความเป็นระเบียบ เป็นแหล่งรวมความรู้ให้นิสิตได้ค้นคว้า (15 คน)
- อยากให้บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ให้บริการมีบุคลิกที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ มีความเป็นกันเอง ให้ความใส่ใจแก่ผู้ใช้บริการ ตอบคำถาม และให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ (15 คน)
- ควรเพิ่มจำนวนจุดสืบค้นให้เพียงพอต่อจำนวนนิสิตที่ใช้บริการ (11 คน)
- ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบริการและทรัพยากรต่างๆ ทั้งหนังสือ วารสาร ฐานข้อมูลที่มีในห้องสมุด หรือจัดกิจกรรมเพื่อเชิญชวนให้นิสิตมีความสนใจและเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่ามากที่สุด (5 คน)
- ควรมีกฎระเบียบในการเข้าใช้ห้องสมุดอย่างเคร่งครัด (4 คน)
- ควรเพิ่มจุดบริการน้ำดื่ม (3 คน)
- ควรเพิ่มจุดยืมหนังสืออัตโนมัติ (2 คน)
- บางครั้งผู้ใช้บริการพูดคุยเสียงดังเกินไป (2 คน)
- การเข้าใช้ห้องสมุดเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและวุ่นวายมากเกินไป (1 คน)
- ควรอธิบายคำชี้แจงในการใช้ห้องสมุดให้เข้าใจง่ายมากกว่านี้ (1 คน)
- อยากมีการจัดรายละเอียดของชื่อหนังสือให้หารายละเอียดได้ง่ายๆ (1 คน)
- ควรเปิดบริการในวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อให้นิสิตสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ทุกวัน (1 คน)
- ควรปรับปรุงระบบประตูเข้า-ออกให้ดี (1 คน)

- ในการทำบัตรยืมหนังสือควรจะทำแค่ครั้งเดียวหรือ 2 ปี ครั้ง หรือทำแบบถาวรไปพร้อมกับบัตรนิสิต (1 คน)
- ควรอนุญาตให้สามารถพิมพ์งานในห้องสมุดได้ (1 คน)
- ที่จอดรถไม่เพียงพอสำหรับให้บริการ (1 คน)
- ค่าปรับหนังสือแพงเกินไป (1 คน)

4.2 ข้อเสนอแนะต่อสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เกี่ยวกับการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ (38 คน)

- อาจารย์สอนดีและเข้าใจง่าย (9 คน)
- ในการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องนั้น ควรจะมีสอนโดยให้นิสิตได้ลงมือปฏิบัติจริงไปพร้อมกับทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้นิสิตเข้าใจมากขึ้น เช่น การสอนวิธีการสืบค้น จึงควรจัดการเรียนการสอนในห้องคอมพิวเตอร์ (8 คน)
- อยากให้อาจารย์สอนช้าและละเอียดมากกว่านี้ (8 คน)
- วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นรายวิชาที่ดี ช่วยในการสืบค้น และช่วยให้รู้จักการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ (3 คน)
- อาจารย์ผู้สอนควรมีกลยุทธ์ดึงดูดความสนใจนิสิตให้มากกว่านี้ (2 คน)
- ควรมีสื่อการสอนที่น่าสนใจมากกว่านี้ (2 คน)
- ควรมีเอกสารมาแจกให้ทำแบบฝึกหัดมากกว่านี้ (1 คน)
- อยากให้มีโครงการอบรมตามคณะต่างๆ (1 คน)
- ควรปลูกฝังให้นิสิตรักหนังสือ เพื่อช่วยรักษาให้หนังสือคงสภาพดี (1 คน)
- ควรพาเข้าไปศึกษาในห้องสมุด (1 คน)
- ควรมีการสอนอ้างอิงอย่างละเอียด (1 คน)
- ควรสอนเรื่องการสืบค้นฐานข้อมูลให้กับนิสิตใหม่ทุกคน ทุกฐานข้อมูลที่ห้องสมุดได้ชื่อแล้วในสาขาวิชาต่างๆ (1 คน)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ข้อเสนอแนะ และแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

1. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ
2. ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัญหาที่นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามประสบในระดับมาก คือ คำที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 16 คณะ และโครงการจัดตั้งคณะ 2 โครงการ รวมทั้งสิ้น 540 คน ประกอบด้วยนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 210 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จำนวน 180 คน และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 150 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลปรากฏว่าจากการแจกแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 540 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 522 ชุด คิดเป็น 96.67% ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมา

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

จากจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 540 คน (ตารางที่ 2) พบว่า เป็นนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวนมากที่สุด 210 คน (38.89%)

1.2 ประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

จากการศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 2) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 313 คน (ร้อยละ 59.96) เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวนมากที่สุด 143 คน (ร้อยละ 70.79) ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีจำนวนมากที่สุด 152 คน (ร้อยละ 88.37) เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวนมากที่สุด 109 คน (ร้อยละ 73.65) เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวนมากที่สุด เคยเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจเนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามกำหนดให้รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไปบังคับ ซึ่งเป็นรายวิชาที่นิสิตทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน

1.3 ประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุด

จากการศึกษาประสบการณ์การอบรมจากห้องสมุดของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 3) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 330 คน (ร้อยละ 63.22) ไม่เคยเข้ารับการอบรม

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุดของทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 144 คน (ร้อยละ 71.29) นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จำนวน 108 คน (ร้อยละ 62.79) และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 78 คน (ร้อยละ 63.22) ไม่เคยเข้ารับการอบรม

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวนมากที่สุดไม่เคยเข้ารับการอบรม อาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดอาจยังไม่ทั่วถึง นิสิตจึงอาจไม่ทราบว่าห้องสมุดมีบริการการอบรมการสืบค้นสารนิเทศ รวมถึงนิสิตบางส่วนยังไม่ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงอาจไม่ได้รับการกระตุ้นจากอาจารย์ผู้สอนให้เข้ารับการอบรมจากห้องสมุด จึงอาจเป็นผลให้นิสิตเข้ารับการอบรมจากห้องสมุดในจำนวนน้อย

2. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครอบคลุมในด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารนิเทศ การประเมินสารนิเทศ และการใช้สารนิเทศ

2.1 การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จากการศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 5) พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมาก (3.67) และเมื่อพิจารณาความสามารถในด้านต่างๆ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้สารนิเทศ (3.72)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความสามารถในระดับมาก 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้สารนิเทศ (3.67) ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมีความสามารถในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้สารนิเทศ (3.72) และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความสามารถในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ (3.80)

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการรู้สารนิเทศอยู่ในระดับดี

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการรู้สารนิเทศโดยรวมในระดับมาก **ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการรู้สารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง** ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตบางส่วนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 313 คน เคยศึกษารายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอนในเรื่องของทรัพยากรสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ การสืบค้น และการประเมินสารนิเทศ และนิสิตบางส่วนจำนวน 164 คน เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) การปฐมนิเทศ แนะนำการใช้ห้องสมุด ซึ่งช่วยให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจและเกิดการพัฒนาทักษะการรู้สารนิเทศ นอกจากนี้บนเว็บไซต์ของห้องสมุดยังมีการแนะนำเกี่ยวกับการรู้สารนิเทศโดยแนะนำขั้นตอนการค้นหาหนังสือ หรือบทความที่ต้องการ ซึ่งช่วยแนะนำวิธีการสืบค้นเบื้องต้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) ให้กับนิสิตได้ รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ (Location) ของหนังสือว่าอยู่ตำแหน่งใดในห้องสมุด อธิบายเกี่ยวกับเลขหมู่หนังสือว่ามีการแบ่งหมวดหมู่อย่างไร รวมถึงสัญลักษณ์ต่างๆ ของคอลเล็คชั่นที่มีบริการในห้องสมุด เช่น น หมายถึง นวนิยาย วจ หมายถึง วิจัย เป็นต้น อธิบายถึงสถานภาพของหนังสือว่าอยู่บนชั้นหรือถูกยืมออก รวมถึงระบบการจัดเรียงหนังสือบนชั้น ทำให้นิสิตที่ยังไม่เคยเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องหรือไม่เคยเข้ารับการอบรมก็สามารถได้รับความรู้ในการสืบค้นสารนิเทศเบื้องต้นจากเว็บไซต์ของห้องสมุด จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจเป็นเหตุผลที่ช่วยให้ให้นิสิตมีการรู้สารนิเทศอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ

จากการศึกษาความสามารถในด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 6) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านย่อย คือ การระบุความต้องการสารนิเทศ และการระบุขอบเขตของสารนิเทศ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้านย่อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การระบุความต้องการสารนิเทศ (3.79)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การระบุความต้องการสารนิเทศ (3.72, 3.78 และ 3.86 ตามลำดับ)

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความสามารถในด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงกมล อุณจิตติ (2546) ที่พบว่า นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพามีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดขอบเขต/หัวข้อสารสนเทศที่ต้องการในระดับสูง ผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศในด้านการตระหนักถึงความต้องการสารนิเทศในระดับมาก ผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความสามารถในด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศหรือเข้าใจปัญหาของตนเองอยู่ในระดับดี และผลการวิจัยของมุจลินทร์ ผลกล้า (2550) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการรู้สารสนเทศในด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศอยู่ในระดับสูง

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความสามารถในด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการในระดับมาก อาจเนื่องมาจากในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ซึ่งช่วยให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท รวมถึงทราบว่าแหล่งสารสนเทศแต่ละประเภทจะให้สารนิเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งความรู้ที่ได้จะช่วยให้นิสิตสามารถกำหนดรูปแบบและขอบเขตของสารนิเทศที่ต้องการได้ เช่น นิสิตต้องการสารนิเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะ

หาข้อมูลจากวารสารมากกว่าหนังสือ เนื่องจากเป็นแหล่งสารนิเทศที่มีความทันสมัย เป็นต้น นอกจากนี้การที่อาจารย์ผู้สอนสั่งงานให้นักศึกษาไปค้นหาข้อมูลก่อนการเข้าเรียนในแต่ละครั้ง หรือการค้นคว้าข้อมูลเพื่ออภิปรายในชั้นเรียน กระบวนการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองเช่นนี้ อาจช่วยให้นิสิตมีโอกาสในการพัฒนาทักษะในด้านการกำหนดสารนิเทศที่ต้องการมากขึ้น

2.2.1 การระบุความต้องการสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในด้านการระบุความต้องการสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 7) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 3 รายการ ได้แก่ นิสิตสามารถกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้โดยพิจารณาจากหลักในการเลือกเรื่อง นิสิตสามารถระบุแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ และนิสิตสามารถระบุรูปแบบและประเภทของทรัพยากรสารนิเทศที่ต้องการได้ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากถึง 3 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถระบุแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.84)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากถึง 3 รายการเช่นเดียวกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถระบุแหล่งสารนิเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.77, 3.86 และ 3.90 ตามลำดับ)

2.2.2 การระบุขอบเขตของสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการระบุขอบเขตของสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 8) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 4 รายการ ได้แก่ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขต/ประเด็นที่ต้องการศึกษาได้, นิสิตสามารถปรับปรุงขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษาให้กว้างขึ้นหรือแคบลงตามความเหมาะสมได้, นิสิตสามารถวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานประกอบการเรียน หรือ การศึกษาค้นคว้าได้, นิสิตสามารถแก้ไขปรับปรุงโครงเรื่องได้ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากถึง 4 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขตและประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (3.78)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีระดับความสามารถ 2 ระดับ เช่นเดียวกัน คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมากมี 3 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (3.68 และ 3.72 ตามลำดับ) ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับความสามารถในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ (3.93)

2.3 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 9) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านย่อย ได้แก่ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ และการสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (3.58)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความสามารถในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (3.49) ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คือ การเลือกวิธีการสืบค้นสารสนเทศ (3.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้น (3.63)

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารสนเทศในด้านการเข้าถึงสารสนเทศในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการรู้สารสนเทศในด้านการสืบค้นสารสนเทศอยู่ในระดับดี

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความสามารถด้านการเข้าถึงสารนิเทศอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบค้นทรัพยากรสารนิเทศ ทั้งการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) โดยทางเลือกทั่วไป และเทคนิคต่างๆ การสืบค้นจากฐานข้อมูลในห้องสมุดบอกรับ รวมถึงการสืบค้นสารนิเทศออนไลน์อื่นๆ ซึ่งอาจช่วยให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในด้านการเข้าถึงสารนิเทศได้ดียิ่งขึ้น

2.3.1 การเลือกวิธีการสืบค้นสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการเลือกวิธีการสืบค้นของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 10) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 15 รายการ ได้แก่ ในการทำรายงานหรือการศึกษาค้นคว้านิสิตสามารถใช้วิธีการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศหลายวิธีร่วมกันได้, ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Databases) ที่ห้องสมุดบอกรับได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และการวิจัยได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสื่อโสตทัศนศาสตร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โครงการ ThaiLIS (TDC) ได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (STKS) ได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารในประเทศไทย (Journal Link) ได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากฐานข้อมูลดรรชนีวารสารได้, นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บไต่เร็กทอรีได้, ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้, นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดเรียงหนังสือและสามารถค้นหาหนังสือบนชั้นได้, นิสิตสามารถนำรายการอ้างอิง/บรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือหรือบทความไปใช้ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศได้ พบว่า นิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมากและระดับปานกลาง ในระดับมากมี 8 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.17) ส่วนในระดับปานกลางมี 7 รายการ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสามารถใน ระดับมาก 6 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.06) ส่วนในระดับปานกลางมี 9 รายการ

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีความสามารถในระดับมาก 10 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.18) ส่วนในระดับปานกลางมี 5 รายการ

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมาก 8 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้ (4.27) ส่วนในระดับปานกลางมี 7 รายการ

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตมีความสามารถในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการสอนในเรื่อง การใช้เครื่องมือสืบค้นสารนิเทศในอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจช่วยให้นิสิตสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น ประกอบกับการศึกษาในรายวิชาต่างๆ อาจารย์ผู้สอนอาจมีการมอบหมายงานให้นิสิตไปค้นคว้า ข้อมูลด้วยตนเอง และนิสิตส่วนใหญ่มักจะสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อาจเนื่องจากมีความสะดวกในการใช้งาน และสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ประกอบกับมีจุดบริการอินเทอร์เน็ตกระจายอยู่ตามอาคารเรียนในคณะต่างๆ ทำให้นิสิตเข้าถึงได้ง่าย จึงอาจเป็นสาเหตุให้นิสิตรู้สึกคุ้นเคยกับการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) มากกว่าการสืบค้นด้วยวิธีอื่นๆ

2.3.2 การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 11) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 14 รายการ ได้แก่ นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้, นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้, นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้, ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกคำสำคัญ (Keyword) ไปสู่หัวเรื่อง (Subject) ได้, นิสิตสามารถสืบค้นโดยการใส่คำเชื่อม AND หรือ เครื่องหมายบวก เพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดต่างกัน เข้าไว้ด้วยกันและลดปริมาณข้อมูล/สารนิเทศที่มีปริมาณมากเกินไปได้, นิสิตสามารถสืบค้นโดยการใส่คำเชื่อม OR เพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดเหมือนกันไว้ด้วยกันและเพิ่มปริมาณข้อมูล/สารนิเทศให้มากขึ้นได้, นิสิตสามารถสืบค้นโดยการใส่คำเชื่อม NOT หรือเครื่องหมายลบเพื่อจำกัดผลการสืบค้นให้แคบลง โดยไม่ให้สืบค้นเอกสารที่มีคำค้นหลัง NOT ได้, นิสิตสามารถประยุกต์การใส่คำเชื่อม AND, OR, NOT เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศที่ต้องการได้, นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้การตัดตัวสะกด (Truncation) ซึ่งเป็นการใช้เครื่องหมายในการตัดคำได้, นิสิตสามารถจำกัดผลการสืบค้นให้ตรงกับที่ต้องการได้, นิสิตสามารถใช้รายการคำค้นที่ฐานข้อมูลนั้นจัดทำขึ้นได้, นิสิตสามารถสืบค้นคำที่เป็นวลีโดยใช้เครื่องหมายอัฒประกาศเพื่อสืบค้นวลีที่เป็นชื่อเฉพาะประกอบด้วยคำหลายคำและต้องเรียงลำดับคำตามนั้นได้, นิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลง หรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้, นิสิตสามารถนำกลยุทธ์การสืบค้นแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้ พบว่า นิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก 8 รายการ และระดับปานกลาง 6 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษา (3.81)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสามารถในระดับมาก 5 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ (3.88) ส่วนในระดับปานกลางมี 9 รายการ

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีระดับความสามารถในระดับมาก 12 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ และนิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคลงหรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ (3.84 เท่ากัน) ส่วน ในระดับปานกลางมี 2 รายการ

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมาก 11 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ (3.88) ส่วนในระดับปานกลางมี 3 รายการ

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความสามารถในระดับมากในการกำหนดคำสำคัญ (Keyword) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec มีความสามารถสูงสุดในการใช้คำสำคัญ

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความสามารถในระดับมากในการกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคำสำคัญเป็นศัพท์ธรรมชาติที่นิสิตสามารถคิดขึ้นได้เอง เป็นคำทั่วไปที่นิสิตใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อต้องการทราบในเรื่องใดก็สามารถใช้คำนั้นๆ ค้นหาได้ในทันที เช่น กล้วยไม้ ลิเก เป็นต้น จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้นิสิตมีความคุ้นเคยกับการใช้คำสำคัญในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการ

2.4 ด้านการประเมินสารสนเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการประเมินสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 12) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 5 รายการ ได้แก่ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักการประเมินคุณค่าของข้อมูล/สารสนเทศที่ได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต, นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายได้, นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าควรมีการปรับปรุงวิธีการ กลยุทธ์ และคำที่ใช้ในการสืบค้น เมื่อได้ข้อมูล/สารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือมีปริมาณเอกสารมาก หรือน้อยเกินไป, นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล/สารสนเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอกับโครงเรื่องที่วางไว้ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 5 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (3.83)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 5 รายการเช่นเดียวกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลายได้ (3.68, 3.90 และ 3.91 ตามลำดับ)

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความสามารถในการประเมินสารนิเทศในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศในการประเมินสารนิเทศอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความสามารถในการประเมินสารนิเทศในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีเนื้อหาที่สอนเกี่ยวกับธรรมชาติของสารนิเทศ ประเภทของสารนิเทศ ลักษณะของสารนิเทศที่ดี และการประเมินคุณค่าสารนิเทศ ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดช่วยให้นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับสารนิเทศ และสามารถประเมินสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการใช้สารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการใช้สารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 13) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านย่อย ได้แก่ การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และการอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.87)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 ด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.80, 3.86 และ 3.95 ตามลำดับ)

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการรู้สารนิเทศในด้านการใช้สารนิเทศในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศในด้านการใช้สารนิเทศอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการรู้สารสนเทศในด้านการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง และผลการวิจัยของ Mittermeyer and Quirion (2003) ที่พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Quebec ในด้านการใช้สารนิเทศ นักศึกษามีความสามารถสูงสุดในการจำแนกประเภทการอ้างอิงของทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่างๆ ได้

2.5.1 การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความสามารถในการนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 14) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 2 รายการ ได้แก่ นิสิตสามารถนำข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมตามความต้องการ และนิสิตสามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่านแล้วนำมาประยุกต์ กับความรู้เดิมของตนเองได้ พบว่า นิสิตมีความสามารถในระดับมากทั้ง 2 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิสิตสามารถนำข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมตามความต้องการ (3.95)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความสามารถในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิสิตสามารถนำข้อมูล/สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมตามความต้องการ (3.85, 3.96 และ 4.05 ตามลำดับ)

2.5.2 การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ

จากการศึกษาความสามารถในการอ้างอิงสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 15) ซึ่งจำแนกย่อยเป็น 4 รายการ ได้แก่ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ, นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนอ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด, นิสิตสามารถจัดรูปแบบการอ้างอิงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และนิสิตมีความรู้และทักษะในการเขียนรายการบรรณานุกรมของทรัพยากรสารนิเทศแต่ละประเภทได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด พบว่า นิสิตมีความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ (3.68)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับความสามารถ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ (3.66, 3.68 และ 3.70ตามลำดับ)

3. ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ

การศึกษาถึงปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครอบคลุมปัญหาด้านวิธีการสืบค้น ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น และปัญหาด้านอื่นๆ

3.1 ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ

จากการศึกษาปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 16) ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น และปัญหาด้านอื่นๆ พบว่า นิสิตประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ในระดับปานกลางมี 2 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ปัญหาด้านอื่นๆ (2.70) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา คือ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.44)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประสบปัญหา 2 ระดับเช่นเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบปัญหาในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาด้านอื่นๆ (2.98) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.74)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีประสบปัญหาในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (2.66) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น (2.44)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพประสบปัญหาในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านอื่นๆ (2.51) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 2 ด้าน โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น (2.39)

3.2 ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น

จากการศึกษาปัญหาด้านวิธีการสืบค้นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 17) พบว่า นิสิตประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง 9 ปัญหา และระดับน้อย 4 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ (2.95)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่านิสิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประสบปัญหา 2 ระดับเช่นเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ดังนี้

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบปัญหาในระดับปานกลาง 12 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ (3.20) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีประสบปัญหาในระดับปานกลาง 10 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ (2.97) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 3 ปัญหา

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพประสบปัญหาในระดับปานกลาง 7 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ (2.68) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 6 ปัญหา

ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการสืบค้นข้อมูล/สารนิเทศจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถสืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการสืบค้นในเว็บโอแพคมีทางเลือกต่างๆ หลายทางเลือก อาจทำให้นิสิตไม่ทราบว่าควรจะสืบค้นจากทางเลือกใดจึงจะได้สารนิเทศที่ต้องการ ประกอบกับทางเลือกต่างๆ บางคำเป็นคำศัพท์เฉพาะ อาจทำให้นิสิตไม่เข้าใจความหมายหรือความแตกต่างของคำศัพท์นั้นๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างคำสำคัญ (Keyword) และหัวเรื่อง (Subject) เป็นต้น

3.3 ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น

จากการศึกษาปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 18) พบว่า นิสิตประสบปัญหา 2 ระดับ คือ

ระดับปานกลาง และระดับน้อย ในระดับปานกลางมี 3 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.60) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 7 ปัญหา

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.89)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ในระดับปานกลางมี 2 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) (2.58) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 8 ปัญหา

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพประสบปัญหาในระดับน้อยทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้การตัดคำ (Truncation) (2.34)

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา ประสบปัญหาไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิธีใช้การตัดคำ เป็นวิธีที่ใช้ในการสืบค้นคำภาษาอังกฤษเท่านั้น ซึ่งนิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่จะสืบค้นด้วยคำค้นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้นิสิตไม่ทราบถึงวิธีการดังกล่าว

3.4 ปัญหาด้านอื่นๆ

จากการศึกษาปัญหาด้านอื่นๆ ของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวม (ตารางที่ 19) พบว่า นิสิตประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (2.85)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด (3.18)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อยเช่นเดียวกัน โดยนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีประสบปัญหาในระดับปานกลาง 12 ปัญหา ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพประสบปัญหาในระดับปานกลาง 7 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น (2.77 และ 2.69 ตามลำดับ)

จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประสบปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผลการสืบค้นแจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น **ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า ปัญหาที่นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามประสบในระดับมาก คือ คำที่ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด** ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสืบค้นโดยเว็บโอแพค นิสิตชั้นปีที่ 1 จะใช้ทางเลือกคำสำคัญ (Keyword) ซึ่งอาจเป็นเพราะคำสำคัญเป็นทางเลือกแรก ที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอสืบค้น นิสิตสามารถใส่คำที่ต้องการสืบค้นได้ในทันทีทำให้สะดวกในการสืบค้น หรืออาจเพราะเป็นทางเลือกที่นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้คำค้นที่เป็นคำศัพท์ธรรมชาติ เช่น เชียงใหม่ กัญญาไม้ เป็นต้น จากนั้นระบบจะแสดงรายการทั้งหมดที่ปรากฏคำค้นอยู่ในเอกสาร และนิสิตจึงจะคัดเลือกรายการที่ตรงกับความต้องการมากที่สุดออกมา ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้นิสิตรู้สึกว่ปัญหาดังกล่าวไม่เป็นปัญหาในระดับมาก

4. ข้อเสนอแนะ

นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 173 คน ได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการ และข้อเสนอแนะต่อสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เกี่ยวกับการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ โดยข้อเสนอแนะที่มีผู้ตอบตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการ

ด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

- ควรจัดให้มีโครงการปฐมนิเทศหรือให้ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด และการ

ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น เช่น การจัดอบรมวิธีการสืบค้นข้อมูล การหาหนังสือบนชั้น เป็นต้น (8 คน)

- ควรมีคำแนะนำวิธีการสืบค้นข้อมูลอยู่บริการจุดสืบค้น เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้นข้อมูลของนิสิต (5 คน)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

- ควรมีการจัดเรียงหนังสือให้เป็นระเบียบและเรียงตามเลขหมู่อย่างถูกต้อง เพื่อลดปัญหาการหาหนังสือไม่เจอทั้งที่สถานะหนังสืออยู่บนชั้น (38 คน)

ด้านสถานที่และบรรยากาศ

- ควรจัดสถานที่สำหรับอ่านหนังสือให้เพียงพอต่อจำนวนนิสิตที่เข้ามาใช้บริการ (22 คน)

ด้านบริการอินเทอร์เน็ต

- ควรเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนิสิต (13 คน)
- เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำ (6 คน)

ด้านอื่นๆ

- สำนักวิทยบริการเป็นห้องสมุดที่ดี ทันสมัย มีทรัพยากรหลากหลายทั้งหนังสือ ตำรา ข้อมูลออนไลน์ต่างๆ หาหนังสือได้ง่าย มีความเป็นระเบียบ เป็นแหล่งรวมความรู้ให้นิสิตได้ค้นคว้า (15 คน)
- อยากให้บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีบุคลิกที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ มีความเป็นกันเอง ให้ความใส่ใจแก่ผู้ใช้บริการ ตอบคำถามและให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ (15 คน)
- ควรเพิ่มจำนวนจุดสืบค้นให้เพียงพอต่อจำนวนนิสิตที่ใช้บริการ (11 คน)
- ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบริการและทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ทั้งหนังสือ วารสาร ฐานข้อมูลที่มีในห้องสมุด หรือจัดกิจกรรมเพื่อเชิญชวนให้นิสิตมีความสนใจและเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่อย่างคุ้มค่ามากที่สุด (5 คน)

4.2 ข้อเสนอแนะต่อสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เกี่ยวกับการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

- อาจารย์สอนดีและเข้าใจง่าย (9 คน)
- ในการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรจะมีสอนโดยให้นิสิตได้ลงมือปฏิบัติจริงไปพร้อมกับทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้นิสิตเข้าใจมากขึ้น เช่น การสอนวิธีการสืบค้นจึงควรจัดการเรียนการสอนในห้องคอมพิวเตอร์ (8 คน)
- อยากให้อาจารย์สอนซ้ำและละเอียดมากกว่านี้ (8 คน)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่กำหนดไว้ 2 ข้อ คือ ข้อที่ 1 นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ 2 ปัญหาที่นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามประสบในระดับมากคือ ค่าที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนด สรุปได้ว่า ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ทั้ง 2 ข้อ โดยผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 ผลการวิจัย พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานข้อ 2 ผลการวิจัย พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคามประสบปัญหาเรื่องค่าที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศไม่ตรงกับคำที่ห้องสมุดกำหนดในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถเป็นแนวทางต่อสำนักวิทยบริการ และสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการ

1. ควรเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยอาจจัดกิจกรรมต้อนรับนิสิตใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจของนิสิตให้เข้ามาสมัครเพื่อรับการอบรมสืบค้นสารนิเทศที่ห้องสมุดจัดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิตชั้นปีที่ 1
2. ควรเน้นการการอบรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและกลยุทธ์ในการสืบค้นสารนิเทศที่จำเป็นสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 เพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้ตรรกบูลีน การตัดคำ การจำกัดผลการสืบค้น การกำหนดคำที่ใช้ในการสืบค้น เป็นต้น เพื่อให้นิสิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเรียนในรายวิชาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะต่อสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

1. ควรมีการส่งเสริมให้นิสิตตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารนิเทศ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างยิ่ง ประกอบกับการเรียนการสอนในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นิสิตจึงจำเป็นต้องมีการรู้สารนิเทศเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นิสิตเล็งเห็นถึงความสำคัญของการรู้สารนิเทศ
2. ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารนิเทศนั้น อาจารย์ผู้สอนอาจเน้นในเรื่องของการสาธิตการสืบค้นเพิ่มเติม และให้นิสิตได้ทดลองสืบค้นไปพร้อมๆ กับการสอน เพื่อให้นิสิตมีประสบการณ์ในการสืบค้นสารนิเทศ อันเป็นการพัฒนาทักษะด้านการสืบค้น และการปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้นสารนิเทศ

แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาการรู้สารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารนิเทศของนิสิตในแต่ละชั้นปี เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาวิธีการและรูปแบบในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้สารนิเทศให้กับนิสิตต่อไป
2. ประเมินการรู้สารนิเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการศึกษา รายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารนิเทศของนิสิตและนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลรัตน์ สุขมาก. “การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ชุตินา สัจจามันท์. “การรู้สารสนเทศ: การสอนและการวิจัย.” วารสารห้องสมุด 51, 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2550): 27-45.

ดวงกมล อุ่ณจิตติ. “รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา.” ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2546.

เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. “เทคนิคการรู้สารสนเทศตามสภาพจริง.” วารสารห้องสมุด 51, 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2550): 115-131.

ปภาดา เจียวก๊ก. “การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. กองทะเบียนและประมวลผล. จำนวนนิสิตปัจจุบันแยกตามชั้นปี. มหาสารคาม: กองทะเบียนและประมวลผล, 2551.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คณะวิทยาการสารสนเทศ. คณาจารย์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. การทำรายงานการค้นคว้า. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์, 2548.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คณะวิทยาการสารสนเทศ. คณาจารย์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์, 2549.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สำนักวิทยบริการ. “กิจกรรมการเรียนรู้สารสนเทศ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://202.28.32.113/teachprogram/> 2553. สืบค้น 10 มกราคม 2553.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สำนักวิทยบริการ. “รายงานการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.” มหาสารคาม : สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2550.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สำนักวิทยบริการ. “Information Literacy.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.library.msu.ac.th/education/index.php> [ม.ป.ป.]. สืบค้น 10 มกราคม 2553.

มุจลินทร์ ผลกล้า. “การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2550.

วุฒิพงษ์ บุญโสง. “การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

สีปาน ทรัพย์ทอง. “การรู้สารสนเทศ.” วารสารห้องสมุด 49, 2 (เม.ย.-มิ.ย. 2548): 56-68.

สุจิน บุตรดีสุวรรณ. “การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.” วารสารห้องสมุด 51, 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2550): 73-80.

สุดาวดี ศรีสุดตา. “การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

สุพิศ บายคายคม. “การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ%20ฉบับที่%2010.pdf> 2552. สืบค้น 2 พฤษภาคม 2553.

อกนิษฐ์ ชูมนุม. “(ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.” วารสารเศรษฐกิจและสังคม 41, 5 (ก.ย.-ต.ค. 2547): 16-22.

ภาษาอังกฤษ

American Library Association. "Presidential Committee on Information Literacy: Final Report." [Online]. Available: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/presidential.cfm> 1989. Retrieved March 7, 2008.

Arp, Lori. "Information Literacy or Bibliographic Instruction: Semantics or Philosophy." RQ. 31,1 (1990): 46-49.

Association of College and Research Libraries. "Information Literacy Competency Standards for Higher Education." [Online]. Available: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/standards.pdf> 2000. Retrieved October 22, 2009.

Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. "Australian and New Zealand Information Literacy Framework." [Online]. Available: <http://www.anziil.org/resources/Info%20lit%202nd%20edition.pdf> 2004. Retrieved October 19, 2009.

Baro, E. Emmanuel, and Fyneman, Biokuromoye. "Information Literacy Among Undergraduate Students in Niger Delta University." [Online]. Available: <https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+ch756767633A2F2F6A6A6A2E727A72656E7971766166767475672E70627A++/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2630270407.pdf> 2008. Retrieved January 12, 2010.

Bruce, Christine, and Candy, Phil. "Developing Information Literate Graduates: Prompts for Good Practice." [Online]. Available: <http://sky.fit.qut.edu.au/~bruce/il/prompts.jsp> 1995. Retrieved October 22, 2009.

Bruce, Christine. "Information Literacy as a Catalyst for Educational Change." [Online]. Available: <http://www.nelis.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/bruce-fullpaper.pdf> 2002. Retrieved November 22, 2007.

- Campbell, Sandy. "Defining Information Literacy in the 21st Century." [Online]. Available: www.ifla.org/IV/ifla70/papers/059e-Campbell.pdf 2004. Retrieved November 22, 2007.
- Chartered Institute of Library and Information Professionals. "Information Literacy: Definition." [Online]. Available: <http://www.cilip.org.uk/get-involved/advocacy/learning/information-literacy/Pages/definition.aspx> 2004. Retrieved October 15, 2007.
- Donham, Jean, and Stein, Barbara. B. "Assessment: A Tool for Developing Lifelong Learner." In Stripling, Barbara K. ed. Learning and Libraries in an Information Age: Principles and practice, 206-228. Englewood: Libraries Unlimited, 1999.
- Doyle, Christina S. "Information Literacy in an Information Society: A Concept for the Information Age." [Online]. Available: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED372763> 1994. Retrieved October 15, 2007.
- Doyle, Christina S. "Outcome Measures for Information Literacy within the National Education Goals of 1990. Final Report to National Forum on Information Literacy. Summary of Findings." [Online]. Available: http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/13/2c/6e.pdf 1992. Retrieved July 19, 2009.
- Eisenberg, Michael B.; Lowe, Carrie A.; and Spitzer, Kathleen L. Information Literacy: Essential Skills for the Information Age. 2nd ed. Westport, CT. Libraries Unlimited. 2004.
- Hepworth, Mark. "A Study of Undergraduate Information Literacy and Skills: The Inclusion of Information Literacy and Skills in the Undergraduate Curriculum." [Online]. Available: http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/16/39/72.pdf 1999. Retrieved July 19, 2009.

- Jackson, Cynthia W., and Larkin, Martha J. "Rubric: Teaching Students to use Grading Rubrics." [Online]. Available: <http://www.sbac.edu/~werner/DATA/RESEARCH/journals/Teaching%20Exceptional%20Children%20JOURNAL/teaching%20students%20to%20use%20rubrics.pdf> 2002. Retrieved April 30, 2010.
- Kanter, Jerry. "Computer-Information Literacy for Senior Manager." *Information Strategy*. 11, 3 (1995): 6-12.
- Koltay, Tibor. "Abstracting: Information Literacy on A Professional Level." [Online]. Available: <https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+ch756767633A2F2F6A6A6A2E727A72656E7971766166767475672E70627A++/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2780650507.pdf> 2008. Retrieved December 19, 2009.
- Korobili, Stella; Malliari, Aphrodite; and Christodoulou, George N. "Assessing Information Literacy Skills in The Technological Education Institute of Thessaloniki, Greece." [Online]. Available: <https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+ch756767633A2F2F6A6A6A2E727A72656E7971766166767475672E70627A++/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2400370309.pdf> 2009. Retrieved January 12, 2010.
- Mittermeyer, Diane, and Quirion, Diane. "Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec." [Online]. Available: www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf 2003. Retrieved December 12, 2007.
- Plattsburgh State Information and Computer Literacy. "Definitions of Information Literacy." [Online]. Available: <http://www.plattsburgh.edu/library/instruction/informationliteracydefinition.php> 2001. Retrieved January 12, 2010.
- Powell, Carol A., and Case-Smith, Jane. "Information Literacy Skills of Occupational Therapy Graduates: A Survey of Learning Outcomes." [Online]. Available: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC209513/pdf/i0025-7338-091-04-0468.pdf> 2003. Retrieved January 12, 2010.

Society of College, National and University Libraries. "Information Skill in Higher Education: A SCONUL Position Paper." [Online]. Available: http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/papers/Seven_pillars2.pdf 1999. Retrieved October 22, 2009.

US National Commission on Library and Information Science. "The Prague Declaration: Towards An Information Literate Society." [Online]. Available: http://www.infolit.org/international_conference_2003/PragueDeclaration.pdf 2003. Retrieved July 19, 2009.

Webber, Sheila, and Johnston, Bill. "Assessment for Information Literacy: Vision and Reality." In Martin, Allan, and Rader, Hannelore, ed. Information and IT Literacy Enabling Learning in the 21st Century, 101-111. London: Facet, 2003.

Webber, Sheila, and Johnston, Bill. "Information Literacy in the United Kingdom: A Critical Review." [Online]. Available: <http://dis.shef.ac.uk/sheila/webber-johnston-uk.pdf> 2003. Retrieved October 22, 2009.

Wisconsin Association of Academic Librarians. "Information Literacy Competencies and Criteria for Academic Libraries in Wisconsin." [Online]. Available: <http://www.wla.lib.wi.us/waal/infolit/ilcc.html> 1998. Retrieved October 22, 2009.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศบ 0512.23/ 1908

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

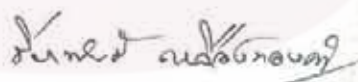
๕ กันยายน 2551

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย
เรียน

เนื่องด้วย นางสาวกนิดา แก้วมณี นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง " การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสารคาม " โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์รพี ไพบรมย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสัมภาษณ์มาเก็บข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของท่าน จึงเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นางสาวกนิดา แก้วมณี ได้ทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณบดีคณะอักษรศาสตร์

งานบริการการศึกษา

โทร. 0-2218-4875

โทรสาร 0-2218-4875

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่แบบสอบถาม

.....

แบบสอบถาม

เรื่อง

การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

📖 คำชี้แจง

❖ แบบสอบถามนี้เป็นจัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้าน การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ

❖ แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คณะที่สังกัด
ประสบการณ์การศึกษารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ
และการอบรมจากสำนักวิทยบริการ
- ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ในด้าน การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ
การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ
- ตอนที่ 3 ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

📖 คำอธิบายศัพท์

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ทักษะความรู้ความสามารถของบุคคลในการเข้าถึง การประเมินและการใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีของนิสิตชั้นปีที่ 1 การรู้สารสนเทศในที่นี้ หมายถึง ความสามารถของนิสิตในการกำหนดหัวข้อการทำรายงานประกอบการเรียน หรือการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล ความสามารถในการประเมินคุณค่าของข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการ

❖ ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ

1. ท่านกำลังศึกษาอยู่ในคณะใด

☐ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	☐ คณะวิทยาศาสตร์
☐ คณะศึกษาศาสตร์	☐ คณะเทคโนโลยี
☐ คณะศิลปกรรมศาสตร์	☐ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
☐ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์	☐ คณะแพทยศาสตร์
☐ คณะวิศวกรรมศาสตร์	☐ คณะเภสัชศาสตร์
☐ คณะการบัญชีและการจัดการ	☐ คณะสาธารณสุขศาสตร์
☐ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม	☐ คณะพยาบาลศาสตร์
☐ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง	☐ โครงการจัดตั้งวิทยาลัยดุริยางคศิลป์
☐ คณะวิทยาการสารสนเทศ	☐ โครงการจัดตั้งคณะสัตวแพทยศาสตร์ และสัตวศาสตร์

2. ท่านเคยเรียนรายวิชาดังต่อไปนี้หรือไม่

- เคยเรียนรายวิชา 0012003 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- เคยเรียนรายวิชา 0012004 การทำรายงานการค้นคว้า
- เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา
- ไม่เคยเรียนทั้ง 2 รายวิชา

3. ท่านเคยเข้ารับการอบรมจากห้องสมุดหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เคยเข้ารับการอบรมการใช้เว็บโอแพค (Web OPAC) และการประชุมนิเทศแนะนำการใช้ห้องสมุด
- เคยเข้ารับการอบรมการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์, ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์
และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- เคยเข้ารับการอบรมการเขียนบรรณานุกรม
- เคยเข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรมการจัดการรายการบรรณานุกรม Endnote
- ไม่เคยเข้ารับการอบรม

❖ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ในด้านการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

คำชี้แจง เมื่อนิสิตได้รับมอบหมายให้ทำรายงาน หรือต้องการจะศึกษาค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นิสิตคิดว่าตนเองมีความสามารถในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความสามารถของท่านมากที่สุด

๕ การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ

การกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>➤ ➤ การระบุความต้องการสารสนเทศ</p> <p>1. นิสิตสามารถกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้โดยพิจารณาจากหลักในการเลือกเรื่อง เช่น เป็นเรื่องที่ตนเองสนใจ หัวข้อไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป หลีกเลี่ยงหัวข้อที่เป็นการถกเถียง เป็นต้น</p>					
<p>2. นิสิตสามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ เช่น ต้องการศึกษา “เรื่องวัฒนธรรมของชาวภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์” นิสิตหาข้อมูลจากทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด จากอินเทอร์เน็ต หรือ การสัมภาษณ์กับผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของชาวภูไท เป็นต้น</p>					
<p>3. นิสิตสามารถระบุรูปแบบและประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น ต้องการข้อมูลประวัติบุคคล นิสิตสามารถสืบค้นได้จาก อักษรานุกรมชีวประวัติ หรือนิสิตต้องการข้อมูลเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทันสมัย นิสิตจึงหาข้อมูลจากวารสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น</p>					
<p>➤ ➤ การระบุขอบเขตของสารสนเทศ</p> <p>1. นิสิตสามารถกำหนดขอบเขต / ประเด็นที่ต้องการศึกษาได้</p>					
<p>2. นิสิตสามารถปรับปรุงขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษาให้กว้างขึ้นหรือแคบลงตามความเหมาะสมได้</p>					

การกำหนดสารนิเทศที่ต้องการ (ต่อ)	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. นิสิตสามารถวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานประกอบการเรียน หรือ การศึกษาค้นคว้าได้ เช่น นิสิตทราบองค์ประกอบในการวางโครงเรื่อง เป็นต้น					
4. นิสิตสามารถแก้ไขปรับปรุงโครงเรื่องได้					

๕ การเข้าถึงสารนิเทศ

การเข้าถึงสารนิเทศ	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>➤ การเลือกวิธีการสืบค้นสารนิเทศ</p> <p>1. นิสิตสามารถกำหนดวิธีในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม เช่น สืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) สืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search engines) เป็นต้น</p>					
2. ในการทำรายงาน หรือการศึกษาค้นคว้า นิสิตสามารถใช้วิธีการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศหลายวิธีร่วมกันได้ เช่น การสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC), การสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search engines), การสัมภาษณ์บุคคล เป็นต้น					
3. ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกต่างๆ ได้ เช่น ชื่อผู้แต่ง (Author) ชื่อเรื่อง (Title) คำสำคัญ (Keyword) หัวเรื่อง (Subject) เป็นต้น					
4. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Databases) ที่ห้องสมุดขอรับได้ เช่น ฐานข้อมูล DAO, Science Direct, IEEE เป็นต้น					
5. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และการวิจัยได้					
6. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูลสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้					
7. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้					

การเข้าถึงสารนิเทศ (ต่อ)	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจาก ฐานข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โครงการ ThaiLIS (TDC) ได้					
9. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจาก ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (STKS) ได้					
10. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจาก ฐานข้อมูลซีแหล่งวารสารในประเทศไทย (Journal Link) ได้					
11. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจาก ฐานข้อมูลดรรชนีวารสารได้					
12. นิสิตสามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจาก เว็บไต่เร็กทอรี่ได้ เช่น Sanook เป็นต้น					
13. ในการสืบค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search engines) เช่น Google, Yahoo นิสิตสามารถ สืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้					
14. นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดเรียงหนังสือ และสามารถค้นหาหนังสือบนชั้นได้					
15. นิสิตสามารถนำรายการอ้างอิง / บรรณานุกรม ท้ายเล่มหนังสือ หรือบทความไปใช้ในการสืบค้น ข้อมูล / สารนิเทศได้					
➤➤ การสร้างและใช้กลยุทธ์การสืบค้น สารนิเทศ					
1. นิสิตสามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่ครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ เช่น นิสิตต้องการทำรายงานเรื่อง "วัฒนธรรม ของชาวภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์" คำสำคัญ คือ วัฒนธรรม ชาวภูไท กาฬสินธุ์ เป็นต้น					
2. นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมาย เหมือนกัน (Synonyms) ได้ เช่น โรคฉี่หนู โรคเล็ปโตสไปโรซิส Leptospirosis เป็นต้น					
3. นิสิตสามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น เห็ดฟาง – การปลูก เห็ดฟาง – โรคและศัตรูพืช เป็นต้น					

การเข้าถึงสารนิเทศ (ต่อ)	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ในการสืบค้นจากเว็บโอแพค (Web OPAC) นิสิตสามารถสืบค้นจากทางเลือกคำสำคัญ (Keyword) ไปสู่หัวเรื่อง (Subject) ได้					
5. นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้คำเชื่อม AND หรือ เครื่องหมายบวก เพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดต่างกันเข้าไว้ด้วยกันและลดปริมาณข้อมูล / สารนิเทศที่มีปริมาณมากเกินไปได้ เช่น computer AND graphics					
6. นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้คำเชื่อม OR เพื่อเชื่อมคำที่มีแนวคิดเหมือนกันไว้ด้วยกัน และเพิ่มปริมาณข้อมูล / สารนิเทศ ให้มากขึ้นได้ เช่น alien OR ufo					
7. นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้คำเชื่อม NOT หรือเครื่องหมายลบเพื่อจำกัดผลการสืบค้น ให้แคบลง โดยไม่ให้สืบค้นเอกสารที่มีคำค้น หลัง NOT ได้ เช่น soup NOT curry เป็นต้น					
8. นิสิตสามารถประยุกต์การใช้คำเชื่อม AND, OR, NOT เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ ที่ต้องการได้ เช่น ต้องการศึกษารื่อง “ปัญหา ความแห้งแล้งในภาคอีสาน” นิสิตสามารถ กำหนดคำค้นได้ดังนี้ (ความแห้งแล้ง AND ปัญหา) AND (ภาคอีสาน OR ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ)					
9. นิสิตสามารถสืบค้นโดยใช้การตัดตัวสะกด (Truncation) ซึ่งเป็นการใช้เครื่องหมาย ในการตัดคำได้ (เช่น * \$ # ! ? ตามที่ฐานข้อมูล ระบุ) เพื่อตัดตัวอักษรที่ต้นคำ กลางคำ หรือ ปลายคำได้ เช่น sport* , *org					
10. นิสิตสามารถจำกัดผลการสืบค้นให้ตรงกับ ที่ต้องการได้ เช่น ปีพิมพ์ ภาษาของเอกสาร ประเภทของเอกสาร แหล่งที่ปรากฏ เป็นต้น					
11. นิสิตสามารถใช้รายการคำค้นที่ฐานข้อมูลนั้น จัดทำขึ้นได้ เช่น Subject, Index, Directory เป็นต้น					

การเข้าถึงสารนิเทศ (ต่อ)	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. นิสิตสามารถสืบค้นคำที่เป็นวลีโดยใช้ เครื่องหมายอัญประกาศ “.....” เพื่อสืบค้นวลี ที่เป็นชื่อเฉพาะประกอบด้วยคำหลายคำ และต้องเรียงลำดับคำตามนั้นได้ เช่น ชื่อเพลง “Always You and I” เป็นต้น					
13. นิสิตสามารถกำหนดคำที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลง หรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ เช่น คำค้นหลัก – อาหารเจ คำค้นที่มีความหมายกว้างขึ้น – อาหาร คำค้นที่มีความหมายแคบลง – ก๋วยเตี๋ยวเจ คำที่มีความหมายเกี่ยวข้อง – สารอาหาร เป็นต้น					
14. นิสิตสามารถนำกลยุทธ์การสืบค้นแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้					

๕ การประเมินสารนิเทศ

การประเมินสารนิเทศ	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประเมิน คุณค่าของข้อมูล / สารนิเทศ เช่น ความน่าเชื่อถือ ของผู้จัดทำและสำนักพิมพ์ เนื้อหามีความ ถูกต้องเชื่อถือได้ เป็นความรู้ใหม่ ทันต่อ เหตุการณ์ มีการอ้างอิงแหล่งที่มา เป็นต้น					
2. นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับหลักการประเมินคุณค่า ของข้อมูล / สารนิเทศที่ได้จากเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เช่น พิจารณาความน่าเชื่อถือ จากหน่วยงาน หรือองค์กรที่รับผิดชอบเว็บไซต์ เป็นสถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่มีสถานที่ ทำการจริง มีการปรับปรุงข้อมูลที่ทันสมัย เป็นต้น					
3. นิสิตสามารถคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับเรื่อง ที่ต้องการศึกษาจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลาย ได้ เช่น หนังสือ วารสาร ฐานข้อมูล เป็นต้น					
4. นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าควรมีการปรับปรุง วิธีการ กลยุทธ์ และคำที่ใช้ในการสืบค้น เมื่อได้ ข้อมูล / สารนิเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือมีปริมาณเอกสารมาก หรือน้อยเกินไป					

การประเมินสารนิเทศ (ต่อ)	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. นิสิตสามารถพิจารณาได้ว่าข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงพอ กับโครงเรื่องที่วางไว้					

๕ การใช้สารนิเทศ

การใช้สารนิเทศ	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>➤➤ การนำสารนิเทศไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>1. นิสิตสามารถนำข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้นไปใช้ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการ เช่น การเขียนรายงานประกอบการเรียน เป็นต้น</p> <p>2. นิสิตสามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่าน แล้วนำมาประยุกต์กับความรู้เดิมของตนเองได้</p>					
<p>➤➤ การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศ</p> <p>1. นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล / สารนิเทศ</p> <p>2. นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนอ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด เช่น การอ้างอิงจากวารสาร เว็บไซต์ บุคคล เป็นต้น</p> <p>3. นิสิตสามารถจัดรูปแบบการอ้างอิงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม</p> <p>4. นิสิตมีความรู้และสามารถเขียนรายการบรรณานุกรมของทรัพยากรสารนิเทศแต่ละประเภทได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด เช่น การเขียนรายการบรรณานุกรมของหนังสือ วารสาร เว็บไซต์ เป็นต้น</p>					

❖ ตอนที่ 3 ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ

คำชี้แจง เมื่อนิสิตได้รับมอบหมายให้ทำรายงานในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง นิสิตประสบปัญหาในประเด็นต่อไปนี้
ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับปัญหาของท่านมากที่สุด

ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ	ระดับปัญหา					ไม่เป็น ปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
➤➤ ปัญหาด้านวิธีการสืบค้น 1. ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศจากเว็บ โอแพค (Web OPAC) นิสิตไม่สามารถ สืบค้นโดยใช้ทางเลือกต่างๆ ได้ เช่น คำสำคัญ (Keyword) ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้แต่ง (Author) เป็นต้น						
2. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) ที่ห้องสมุดบอกรับได้ เช่น ฐานข้อมูล DAO Science Direct เป็นต้น						
3. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัย ได้						
4. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลสื่อโสตทัศนและสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ได้						
5. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ได้						
6. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โครงการ ThaiLIS ได้						
7. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย(STKS) ได้						
8. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารใน ประเทศไทย Journal Link ได้						
9. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากฐานข้อมูลดรรชนีวารสารได้						

ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ (ต่อ)	ระดับปัญหา					ไม่เป็นปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
10. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากโปรแกรมค้นหา (Search engines) เช่น Google, Yahoo ได้						
11. นิสิตไม่สามารถสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศ จากเว็บไดเรกทอรี เช่น Yahoo Web Directory ได้						
12. นิสิตไม่สามารถปรับปรุงวิธีการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศได้						
13. นิสิตไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสือ / วารสารจากชั้น						
14. อื่นๆ (โปรดระบุ)						
.....						
.....						
➤➤ ปัญหาด้านกลยุทธ์การสืบค้น						
1. นิสิตไม่สามารถกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศได้						
2. นิสิตไม่สามารถกำหนดคำที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonyms) ได้ เช่น ตุง ชุง เป็นต้น						
3. นิสิตไม่สามารถกำหนดคำค้นที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น เห็ดฟาง – การปลูก เป็นต้น						
4. นิสิตไม่สามารถกำหนดคำค้นที่มีความหมายกว้างขึ้น แคบลง หรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกันได้						
5. นิสิตไม่สามารถสืบค้นจากคำสำคัญ (Keyword) ไปสู่หัวเรื่อง (Subject) ได้						
6. นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้ตรรกบูลีน AND, OR, NOT และเครื่องหมายบวก ลบ ในการเชื่อมคำค้นต่างๆ เข้าด้วยกัน						
7. นิสิตไม่ทราบวิธีใช้การตัดคำ (Truncation) เช่น sport*, *org เป็นต้น						

ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ (ต่อ)	ระดับปัญหา					ไม่เป็นปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
8. นิสิตไม่ทราบวิธีการใช้เครื่องหมาย อัญประกาศ “.....” เช่น “Always You and I” เป็นต้น						
9. นิสิตไม่ทราบว่าสามารถจำกัดผล การสืบค้นได้ เช่น จำกัดตามปีที่พิมพ์ ประเภทของทรัพยากรสารนิเทศ (หนังสือ รายงานการวิจัย) เป็นต้น						
10. นิสิตไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ ในการสืบค้นข้อมูล / สารนิเทศได้						
11. อื่นๆ (โปรดระบุ)						
.....						
.....						
➤➤ ปัญหาด้านอื่นๆ						
1. คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับคำที่ ห้องสมุดกำหนด						
2. ข้อมูล / สารนิเทศที่ได้รับจากการสืบค้น ไม่ตรงกับความต้องการ						
3. นิสิตขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศ และทรัพยากรสารนิเทศ เช่น ไม่ทราบว่า จะหาประวัติบุคคลได้จากหนังสือ ประเภทใด						
4. การจัดเรียงหนังสือบนชั้นค้นหาได้ยาก						
5. นิสิตค้นหาหนังสือบนชั้นไม่พบแต่ผล การสืบค้น แจ้งสถานะว่าหนังสืออยู่บนชั้น						
6. นิสิตขาดความรู้และทักษะในการเขียน อ้างอิงตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัย กำหนด						
7. นิสิตขาดความรู้และทักษะในการเขียน รายการบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด						
8. จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้น ในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ						

ปัญหาในการเข้าถึงสารนิเทศ (ต่อ)	ระดับปัญหา					ไม่เป็นปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
9. เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นจุดสืบค้นในห้องสมุดเก่าหรือชำรุด ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้งาน						
10. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำทำให้เสียเวลาในการสืบค้น						
11. บรรณารักษ์บริการตอบคำถามมีบุคลิกที่เคร่งขรึม ทำให้หนีลิตไม่กล้าเข้าไปสอบถาม หรือขอความช่วยเหลือ						
12. ห้องสมุดไม่มีป้าย / สัญลักษณ์เพื่อบอกที่ตั้งของทรัพยากรสารนิเทศที่ชัดเจน						
13. ระยะเวลาที่ห้องสมุดจัดการอบรมในหัวข้อต่างๆ สั้นเกินไป ทำให้ไม่สามารถเข้าใจรายละเอียดทั้งหมดได้						
14. จำนวนผู้เข้ารับการอบรมมีมากเกินไป ทำให้บรรณารักษ์อธิบายได้ไม่ทั่วถึง						
15. อื่นๆ (โปรดระบุ)						
.....						
.....						
.....						

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

❖ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการ และสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับนิสิต

๗ ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๘ ข้อเสนอแนะต่อสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เกี่ยวกับการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง
กับการรู้สารสนเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณนิสิตทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภนิตา แก้วมณี เกิดวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2525 ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2547 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2549 ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่งบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย